

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Józseftér 10,
hová minden küldemény
intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA,

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve.. 8 frt
Fél évre..... 4 »
Negyedévre..... 2 »
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

A magasabb zsidó hitoktatásról. Irta: Dr. Silberstein Adolf.
— Dreyfuss és a zsidók. Irta: Gerő Ödön. — A zsidó mint munkás. — Gyöngyszemek a talmudból és midrasból. — A szellő. (Vers.) Irta: Zempléni Árpád. — Zsidó iskolák. — A légy és pók. (Haug verse.) Fordította: Dr. Feleki Sándor. — Egy apa és két anya gyermekei. Irta: Szabolcsi Miksa. — Hírek. — Eszterka. (Szomorujáték.) Irta: Dr. Philippson Lajos. — Közgazdaság. — Pályázatok. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1898. augusztus 14.) 5658 Áb hó 26-ika. Hétfő 27-ike. Kedd 28-ika. Szerda 29-ike. Délben Jóm-kipur-koton-istentisztelete. Csütörtök 30-ika. Rós-chódes első napja. Péntek Ellul hó 1-je. Rós-chódes második napja. (Meharsan a sófar.) Szombat 2-ika. Hetiszidra: Sóftim: (Mózes V. könyve 16. fejezete 18. versétől a 21. fejezet 10. verséig.) Haftora: »Onóchi onóchi hu menachenchen mi at vatirei méenós jomusz...« (Jezsaiás 51. fejezete 12. versétől az 52. fejezet 12. verséig.)

A magasabb zsidó hitoktatásról.

Üdvözlöm a dunántuli rabbikat, hogy gyüleseiket rendszeresíteni és közös megegyezéssel határozni akarnak. Ezt én nagyon üdvös kezdeményezésnek, az idő jelének tartom. »Hol hárman vagytok nevemben, ott Én köztetek vagyok.« szólott az Ur. Egymás közt lévén, az ihlet is meg fogja szállni a papjainkat. És csakugyan, a hitoktatás a legjelesebb tárgy, melyért pap, ki nyáját vezetni akarja, lelkesedhetik. Az *ifju lelkek*, a jövő nemzedék vannak a pap kezére bízva. Mily nagyszerű adomány, mily súlyos felelősség!

Népünk mindig a tanítás népe volt. Iskoláinkban a görög dialektika uralkodott, a mikor másutt az obscurantizmus már kiölte. Dialektika nélkül nincs tanítás és azért óhajtjuk annyira a zsidó gimnázium létrehozását, mert ettől várjuk végre a régi hellén-zsidó tan módszer föléledését. A tanítás merev, élettelen mesterségig súlyedt a mai időben, a tanuláshoz pedig még a mesterségét is elfelejtették. Zsidó hitfeleim, ébredjetek, tanítsatok és tanuljatok!

Rabbijaink a tanításról elmélkednek. Jó jel. És ha együtt elmélkednek, el is fogják érni céljukat, mert Isten, a tanító ész Istene, velük lesz.

Hittant oktatni — mily magasztos gondolat! Egy egész jövő rejlik benne. Hogy férünk csak hozzá? Azt hiszem, hogy kulturegyletünk feladata is volna, e kérdéssel foglalkozni. Mert semmikép sem közönyös kulturánkra, hogy mily szellemet és

erkölcsi magvakat hoz magával a gyermek az iskolából az életbe.

Ezt a nagy témát egy rövid cikkben ki nem merithetjük. De a vázlatot meg kell adni. Menjünk *kívülről befelé*. A nyolczévfolyamu hitoktatásban tért foglalhat — utolsó évfolyamban — az *összehasonlító vallástörténet*. Ezt én mindenestre elmellőzhetetlennek vélem és a *tolerancia* nevében határozottan követetem. Nagy tanítóink mind követelték, hogy a bennünket befogadó népek vallásait ismerjük és tiszteljük. Gondoljunk arra, hogy a zsidóüldözésnek mennyire oka tanainknak nemismerése, vagy elferdítése. Igy irtsuk ki mi is a tudatlanságot, mely gyűlöletet nemez, körünkől. Ifjaink elég érettek lesznek a babiloni, az egyiptomi, hellén, buddhista, mohamedán, keresztény-katolikus és evangélikus hitvallások fővonásaival megismerkedni, anélkül, hogy hagyományaink szeretetében megínognának. Sőt látni fogják, hogy Uristenünk szelleme hogy győz mindenütt, hely és viszony szerint. A zsidó szellem mindig kizárta a *vak-hitet*, mindig kiállotta az ész *kritikáját*. Tehát legyünk megint zsidók, az ősi szellemi szabadság értelmében! Azért lehet mindig *óvatossággal* is élni a szellemileg még gyenge *fiatalsággal* szemben!

A hitoktatásban kevesebb súlyt fektetnénk a *nyelvtanításra*! Már ugy is túl van tömve a fiatalság grammatikai regulákkal, formákkal, szóhalmazzal. De azért a szent nyelvet ismerjék,

és minél többet az öt könyv, a próféták, a zsol-tárok és imák szövegéből. Magánszorgalomnak is nyíljék nagyobb tér. De fő dolog a zsidó isten- és erkölctan. Ez a magva, veleje, mindene a zsidó hitoktatásnak.

Mi az Isten? Hogy nyilatkozott? Mikép férünk hozzá? Mit akar tőlünk? Mit akarhatunk tőle? Ember föltörekvése istenhez. Isten gondviselése. Isten és az anyag. Isten és az idő. Isten bennünk. Mink az istenben. Isten a történetben. A szabadság. Az elnyomás. A szétoszlás. A jövő. Isten tulajdonságai. Isten látása és megérzése. Az ima. A vízió. A proféczia. A babona. Isten szeretete. A megnyugvás. A halál. A föltámadás. Messianismus és az emberiség fejlődése,

Ezekben a rövid jelszavakban rejlik a zsidó theosofia, melyet egészen külön akarnánk előadatni, hogy a zsidó fiu tanulja megismerni istenét, a mint zsidóhoz illik. Mert abban különbözik a zsidó más hitfelekezetektől, hogy megismeri istenét, hogy szabad neki kutatni, mint Mózesnek Midiában és Hióbnak ezer kinjában, de végre fölismerik az Egyetlent és Mindenhatót. A zsidó köznép is részös ebben az áldásban, hogy fölismerje istenét és hogy tanulhatja a Tórárt és a Talmudot ifjkorában, hogy megvigasztalódják aggkorában!

Ezt ne felejtsetek el, zsidó papok, kötelestegtek a népet részesíteni a Tóra világosságában! Ezeket a theosophiai fejezeteket egész szélességökben adnám a zsidó hitoktatásban, sőt még a gnosis képzelődéseit is megérinteném, a dámonológiát és mindezeket a gyönyörű semmiségeket, melyek a keleti fantázia mélységéből mint színes buborék fölmerültek, azért említeném meg, hogy ezekkel a fiatalok vallásos érzését jobban fölgerjeszszem, anélkül, hogy azért az eszüket el akarnám kábitani. Sőt még a kabbala vázolásától sem ijednék vissza, hogy megismerjük egészen a mi mély képzeletű, rajongó, minden legnehezebb elmejátékra kész irodalmunkat!

Isten megismertetése után a hittan második legfontosabb főfeladata a zsidó erkölcsi fölfogás tiszta visszaadása és oktatása. Mondanom sem kell, hogy itt mennyi a nehézség és hogy mily magasztos a föladat. De erről jobb lesz külön, máskor értekezni, mert annál nagyobb misszió nincsen, mint az ősi zsidó erkölctant egész fényében visszaállítani. Mert ugy, a mint Mózes tanítónk azt nekünk meghagyta, régen volt gyakorlatba áttéve. Itt egy régi családi kincset kell a földből kiásnunk. Ez lesz Mózes nagy eszméinek ujjaszületése.

Dr. Silberstein Adolf.

Dreyfuss és a zsidók.

A nagy tárgyilagóság, akik az elfogultság létráján fölkapaszkodva, azt hirdetik, hogy ime az objektivitás magaslatán állanak, rossz néven veszik zsidóhitu embertől, ha nem akar az Ördögszigetre kitett ember föltétlen bünösségében hinni. Ahá, a tagadott zsidó szolidaritás kibujik a zsákból! Mi köze a zsidó hitnek Dreyfuss kapitányhoz? Semmi, mért, hogy mégis minden zsidó a szindikátus igaza mellé áll? S azután nem várják be a feleletet, hanem önmaguk adják meg. Ez az önműködő felelet pedig ugy szól, hogy minden zsidó összetart, és minden zsidó ember gazságát minden zsidó leplezi. Alliance, szindikátus, kagal, ördög-pokol! . . . A hires tárgyilagosság, amely ugy gondolkozik, hogy: tetszik tudni, én elfogulatlan vagyok, az előitéleteket megvetem és sohasem tekintem sem a vallást sem a fajt; egész objektivitást az mondok tehát, hogy lehetetlen, hogy ne legyen áruló az a hunczut zsidó: ez a tárgyilagosság is odalyukad ki a maga következtetésével, hogy a zsidóknak vélekedése a Dreyfuss-ügyben a régi legendás bünleplezgetésből folyik. Hát akkor hova lyukadjon ki az őszintén elfogultak logikája? Azoké, akik bevezetés nélkül mondják el azt, aminek az elmondásához a tárgyilagosságnak annyi sok *de*-re és *hanem*-re volt szüksége.

A zsidóhitu pedig, akihez azt a kérdést intézték, hogy mi köze a zsidóságnak szegény Dreyfuss kapitányhoz, bámulva hallgatja azt a feleletet, amelyet helyette adtak, és észre se veszi, hogy neki módjában sem volt megfelelni a kérdésekre. Pedig tulajdonképen ő akarta tudakolni azt a titokzatos összefüggést. Mert kezdetben fogalma sem volt róla, hogy kapcsolat van közötté és az áruló katonatiszt között. Csakis akkor tudta meg, amikor azt hallotta, hogy túl borderau-n és animal-levelen az exkapitány bünösségének az is a bizonyítéka, hogy zsidó. Csak akkor tudta meg, amikor azt hallotta, hogy mivel Dreyfuss kapitány elárulta a hazáját, Algériában gyilkolni és fosztogatni kell a zsidóhitúkat. Igazán nem ő kezdte a két dolog között az összefüggést látni, hanem csak ugy erőszakolták rá a kapcsolatot.

De minden erőszakosság daczára sem ismerte el Nem érzi máig se a szerves összefüggést a boldogtalan kapitány ügyével. Nem igaz, hogy Dreyfuss ügye a zsidóság ügye, noha Drummondék üldözik az eleven halálra ítelt embert. S ha bizonyíték kell rá, ime ott vannak azok a zsidóhitu francia publicisták, a Meyerek, a kik fanatikus gyűlöléssel támadják a *szindikátust*. Hanem a zsidóság egy bizonyítékkal kevesebbet lát Dreyfuss gonoszsága mellett, mint a többiek. Bocsássanak meg neki érte, de nem akarja elhinni, hogy valaki azért bizonyosabban áruló, a miért zsidó. Ezt a negativ elfogultságot nem veheti tőle rossz néven senki, csakis a bárgyuság.

Nem zsidó szolidaritás viszi a zsidóhitűek javarészt abba a táborba, a mely olyan ember mellé sorakozik, a ki a maga ártatlanságát erősítgeti. Hanem az a nagy együttérés, a melyet emberi szeretetnek neveznek.

Az a nagy együttérés, a melynek tanítóit máig is az emberiség mestereinek vallják. Az a nagy érzés, a mely a bűnnek is ad bocsánatot, s az üldözöttnek segítséget ad. Keserves évszázadok tapasztalatai megerősítették azt az öröklött tanítást a szeretetről. A zsidóság szolidaritást érez mindenkivel, a ki az üldözést panasolja, mert megismerte volt az üldöztetésnek keserveit, de az üldözőknek igazságtalanságát is. Talán jobban érzi ezt a szolidaritást, mint az a többi ember, a ki nemes bátorsággal az igazságtalanságnak nekitámad és jóságos szívvel az irgalom tanításait követi. Ezek csak theoretikusai a szenvedéseknek, a zsidóság megösmerte a gyötrelmeket a gyakorlatban. Ezek csak a tüzoltók, a kik szövetkeznek a pusztító elem megfékezésére, a zsidók az égettek, a kik, mikor félrevern hallják a harangokat, visszaemlékeznek a maguk pusztulására. Nem a zsidó Dreyfuss szolidárisai azok a zsidóhitűek, a kik a pör revízióját pártolják, hanem azé az üldözött emberéi, a kitől elfordult az irgalom.

A kik fölkapaszkodtatok a tárgyilagosság magaslatára, s ott haragusztkok a zsidóhitűekre, a miért a szive rezonál egy üldözött ember kesergésére, gondoljátok meg, hogy azoktól követelitek a szeretet tanításának megtagadását, a kik sötét századokon, keserves ezredeken át hiába szomjuhoztak a szeretet irgalmára. Az, a kinek fájt ez a hosszú szomjuság, nem fordulhat el attól, a ki eleped az irgalomra való vágyakozástól. A zsidóhitűek nem fordulhatnak el az objektív urak kedvéért az emberiségtől, s nem tagadhatják meg a nagy emberi szolidaritást. Mert csak az emberiség kérdése a Dreyfus-ügy, semmi egyéb. Egy elítelt ember pörének a fölvetelét kérik, hogy bebizonyítsák az ártatlanságát. Az emberiségnek örömmel kellene fogadnia az ilyen kérelmet, mert talán alkalma kerül a bűnösök számát egygyel apasztania. Az, a ki a bűnbocsánatot tanította, s az embertestvér szeretetét, a ki az irgalom tanát hirdette, hogy oda állana az igazságért könyörgő mellé! Mért, hogy gunyolják és szemrehányással illetik azokat, a kik szolidaritást éreznek a szeretetet és igazságot követelőkkel.

Tudjuk, hogy sok minden nem szabad és nem illik a zsidónak, hanem az üldözött mellé állni, az irgalom mellé szegődni, az igazság harcosaiért lelkesednie öröklött és elvitathatatlan és föl nem adható szabadsága. Ez a szabadság a nem illik körén fölül áll. Nem is szabadsága, hanem kötelessége a zsidóembernek.

Gerő Ödön.

A zsidó mint munkás.

Egy fiatal orosz tudós, Soloweitsik Leonty dr. »Un proletariat méconnu. Étude sur la situation sociale et économique des ouvriers juifs« czimen Párisban és Brüsszelben francia nyelvű művet jelentetett meg. Ebből az alkalomból a »Frankfurter Zeitung« e munka nyomán ismerteti a zsidót mint munkást két nagy tárczában. E becses dolgozat mindarra nézve, a ki az ugynevezett zsidó kérdés iránt érdeklődik és a zsidó munkásviszonyok és proletariatus felől igaz képet akar szerezni, becses anyagot nyújt, melyet ennél fogva a következőkben ismertetünk meg olvasóinkkal.

Van-e egyáltalán zsidó munkás? Ezt a kérdést nem csak abban az értelemben lehet fölvetni, hogy egyáltalán van-e munkás, aki zsidó; nem, hanem a művelt világon is elterjedt közhiedelemnek megfelelően azt is kérdezhetjük: vajjon a zsidó és keresztény munkások között valóban olyan lényeges-e ma is a különbség, hogy a zsidó munkás valami külön pszichologiai, erkölcsi és gazdasági tipust mutat? A felelet helyett álljanak itt Soloweitsik adatai, melyekből később le lehet vonni az igazságot. A statisztikai adatok, melyek az idézett könyvben feldolgozva, nem tökéletesek, mert némely nyugoti államban a statisztikák összeállításánál már nem veszik számba a felekezeti mivoltot, míg némely keleti államban egyáltalán a statisztikáig sem jutottak el.

Különösen Oroszországot és Rumániát illetőleg áll ez az utóbbi tétel. *Oroszországban* minden üldözés ellenére még ma is majd annyi a zsidó, mint a föld többi részén együttvéve. Biztos adatokat csak a legközelebb elkészülő népszámlálási statisztika fog nyújtani. Az orosz zsidók száma egyelőre 5 millióra tehető. A szabad keresetágak közül a zsidó csak az orvosi pályát választhatja, az ügyvédiből, a birói tisztségből és a hivatalnoki karból elvileg ki van zárva. A jobb módú szülők gyermeke tehát, ha orvos lenni nem akar, csak iparos vagy kereskedő lehet. A zsidó kapitalisták és a zsidó tőke mennyisége a nemzeti vagyonhoz viszonyítva mindamellet nem nagy. A kivételes törvények, melyeknek a zsidók 1882 óta alá vannak vetve, s amelyek bizonyos kormányzóságokra szorítják őket, utját állják a zsidó üzemek terjeszkedési képességének. Ezek a korlátozó rendelkezések azonban főképpen a javatlan orosz zsidók szempontjából végzetesek. És itt mindjárt megmondhatjuk, hogy az orosz zsidóknak rettentő többsége nem csak javatlan, hanem *szegény*, szegény a szó legirtózatossabb értelmében. Angolországba kivándorolt hitfeleikkel egyetemben gazdasági értelemben az európai proletariatusnak legalacsonyabb fokán állanak. »Határozottan állithatom, hogy Európában nincsenek szegényebbek és nincsenek teremtmények, akiknek nehezebb mindennapi betevő falatjukat megszerezni, mint az orosz zsidók kilencztizedjének.« Így ír Leroy Beaulieu, a híres francia nemzetgazdász. Mivel foglalkozik ez a zsidó proletariatus? Miért olyan rossz a sorsuk? Miben különböznek Oroszország keresztény munkásaitól?

Nem vesszük számba a kiskereskedőket, a kik bizonyos kis számú városban, a hol tartózkodási joguk van, együvésszorítva a legelkeseredettebb konkurrencziát folytatják egymással és kivétel nélkül proletáriusokként vergődnek. Kizárólag a zsidó munkásokról beszélünk, a kik számát a Royal Commission of Labour tudósításai 1,400.000-re becsüli. Ebbe a számba beleértendők a gyári munkások, a kézművesek, valamint az egyszerű napszámosok. Oroszország ipari fejlődése jócskán elmaradt és az egész birodalomban ma körülbelül csak egy millió a gyári munkás, a kik között a zsidók

viszonylag nem nagy számmal szerepelnek. Ennek három oka van: csak zsidójogi országrészekben kaphatnak munkát; általában még nagyon vallásosak, inkább éheznek, hogyszem szombaton dolgoznának, minélfogva csak zsidó iparosok alkalmazhatják őket; végül gyenge testalkatuknál fogva többféle munkában a keresztényekkel szemben hátrányban vannak. Mindamellett vannak egész iparágak melyekben a zsidó munkásoké a túlnyomó nagy többség. Így az odesszai dohánygyárakban az alkalmazott munkások 96 százaléka zsidó; Wilna kormányzóságban az összes gyári munkások 40,6 százaléka zsidó; Podoliában, Wolhyniában és Kiewben 41 százalék. Bialistokban a zsidó gyárosoknál alkalmazott összes munkások 74 százaléka zsidó.

A zsidó lakosság legjelentősebb központjai Oroszországban: Odessa, Wilna, Kowno, Minsk, Bialistok, Grodno és a lengyel városok, különösen pedig Lodz, az orosz Manchester. Odesszában a kikötőben csak gabonahordással 1700 zsidó foglalkozik; a városban körülbelül 30.000 zsidó munkás van. Vlnában az összes iparokat két harmadrészben zsidók folytatják. A szabók között például csak 5 százalék a keresztény. Az építőmunkások között keresztény szinte egyáltalán nem akad. Még a keresztény templomokat is zsidó kezek építik. A cserépfedő munkát mind zsidó végzi. Azután még festők, üvegesek, kocsitartók, teherhordók, favágók, utcakövezők, kályhások és ácsok. És mindezen foglalkozásokban megtalálni őket minden városban, a hova beeresztik őket. A többi Oroszországból való kiűzetésük folytán e városok zsidó munkás-lakossága nagyon megszorodott és a munkakinálat túlnagy voltán helyzetük nagyon megrosszabbodott. A szeszmonopolium meghonosítása is sok zsidó szájából vette ki a falatot. Az állam zsidót nem fogad szolgálatába még a palaczkok mosására sem.

Csak egy hivatás van, a mit az orosz kormány a zsidónak, helyesebben a zsidónőnek az egész birodalomban megenged: a prostitúció Leroy Beaulieu elmondja egy fiatal zsidóleány esetét, a ki Moszkvában akarta magát a gyorsírásban kiképezni. Hogy a városban maradhasson, prostituáltként nyilván kellett magát tartatnia. Midőn azonban a rendőrség megtudta, hogy a leány »hivatását« nem gyakorolja, rögtön kiutasították. 1892 ben Oroszországban 100 prostituált közül 6—7 volt zsidó. A londoni East End-ben a rettentő nyomoruság ellenére is ismeretlen a prostituáció a zsidónők között.

Szibériába, a hol a legjobb kolonisták lehetnének, zsidót egyáltalán nem eresztenek.

A zsidó munkás szükségletei általában nagyobbak, mint a keresztényéi. Táplálkozása rituális volta miatt drágább és különösen a husfogyasztás költségesebb s ezért ritkább nála. A zsidó korán házasodik s ezért sok a gyereke. Megvan benne az ösztön, hogy gyerekeit írni, olvasni taníttassa, a mi olyan kívánság, a mit Oroszország keresztény munkásai még alig ösmernek. A zsidó munkás rendszerint kenyérrrel és heringgel táplálkozik és legfőlebb szombaton kerül egy darabka hus asztalára.

Figyelemreméltó, hogy 13 kormányzóságban, melyeknek statisztikai kimutatásai már vannak, körülbelül 95000 zsidó földműves munkás dolgozik. Nagy fáradságba került, míg az eredeti foglalkozásából mintegy kétezer éve elidegenedett »fajt«, erre ismét reákapadni sikerült. Most azonban virágoznak a zsidó földműves gyarmatok. Ujabb időben a zsidókat ezerszámra alkalmazzák arató munkásoknak is.

Hogy az orosz zsidóknak mi lesz sorsa a jövőben s hogy irtóztatós nyomorukon hogyan lehet segíteni, arra

nézve Soloweitsiknek van mondanivalója. Azt tanácsolja az orosz kormánynak, hogy nyissa meg egész Oroszországot a zsidók előtt, engedje meg nekik a terjeszkedést, adjon nekik szabadságot, segítse elő emancipációjukat és fogadják őket testvérekként az orosz világbirodalomban.

Más országokban, a melyekről egy másik cikkben lesz szó, a zsidó lakosság nyomorusága gazdasági természetű, Oroszországban ellenben a politikai elnyomás az oka. A hatalmas Oroszbirodalomban még sok millió ember számára van hely. Kulturális erőiben Oroszország még nem bővelkedik. Adják meg tehát annak a kultúrnépnek, mely évszázadok óta lakik földjein, a szabadságot. És meg fogja e nép mutatni, hogy az évezredek elnyomatás és üldözés folytán támadt társadalmi hibáit, melyek az orosz zsidóban még részben megvannak, néhány generáció alatt elveszti és a zsidók az orosz népnek legbecesebb alkotó részeivé válnak!

A második cikk következik.

Gyöngyszemek a talmudból és midrasból.

— Forrásokból szedegeti: Szabolcsi Miksa. —

Rabban Gambiel fia öröme napjára nagy lakomára hívta meg a tudósokat, kiket maga szolgált ki. Az első serleget Rabbi Eliezernek nyújtotta, aki azt nem merte elfogadni, szolván: hogyan? én megengedjem, hogy Izrael fejedelme és nagyja engem kiszolgáljon? Rabbi Jehósua elfogadta, mondván: Ábrahámról följegyezte a Tóra, hogy kiszolgált a három vándor arabust. És a Szentírás ezt valóban nem az arabusok dicsőségére jegyezte föl, hanem Ábraháméra, a vendégszeretet atyjáéra. Rabbi Czádok szolt: Ábrahám az Örök-kevaló kedveltje volt, de ember volt. Utaljatok inkább magára a Teremtőre, ki esőt ad és éltető napot, szelet járat és harmatot küld. A dus mező, a drága szőlőkert, a szívet örvendeztető gyümölcsfák és a szemetkápráztató virágos rét mi más, mint asztal, melyet maga a mindenség Alkotója terít meg az ő vendégei, teremtményei számára.

*

Ne csodálkozzatok a tudóson, hogy ügyefogyott. A fáklya legkisebb hasznát a fáklyavivő veszi.

*

» . . . . . Nevezzék (a nőt) *iso*-nak, mert az *is*-ből (férfiből) vétetett«. (Mózes, I. 2. 22.)

Ebből a versből (olvassuk midras Tanchumában) leginkább bizonyítható, hogy a Tóra a szent nyelven adódott. (Más nyelven ugyanis a nő elnevezése nem a férfi elnevezéséből származik.)

Szent nemcsak a Tóra nyelve, — folytatja midrasunk — de minden mondata, minden betűje.

Im', az asszonyt kezdettől fogva a férfi mellé helyezte. Is = férfi, iso = férfinő. Nem rabnő, nem adásvevési tárgy, nem játékszer, nem nyerevény férfiak koczkajátékában és nem Phryne pusztán csak férfiak öröme, mint az ókor többi népeinél, hanem jogokkal fölruházott ember, az emberiség egyenértékű második fele. Férfiből vétegett, tehát méltó hozzá, csont csontjából, hus husából, mint Ádám mondá, hogy Évát megpillantotta, kit elnevezett iso-nak, mert is-ből vétegett.

*

A szikra soh'sem gyújtja föl a gerendát. Tüzet fog tőle a vékony galy, az apró fa. A nagy fadarabokra csak innen harapózik át a tűz. (Nagy mozgalmakat szült eszmék először mindig a népet kapták meg. A nagyokra csak innen ragadt a lelkesedés.)

*

Ez az ember nagyon dicsér; ebből baj lesz. Csak azért kezdi olyan magasan, hogy a »de« és »csakhogya« és egyéb hasonló nevezetű lépések segítségével annál mélyebbre leszállhasson a becsmérlés létráján.

*

Ugy sem végezhetem be (a munkát), minek kapjak bele: ez a lusta jelszava.

*

Szorongatottságodban mindenféle fogadásokat tettél megmenekülésed esetére, s hogy megmenekültél, elhagyott az emlékező tehetséged. Balga te! azt hiszed, hogy most más Isten ügyel rád, mint midőn veszedelem környékezett?

*

Eljön a Messiás, mihelyt kihalnak a gőgösök az emberek soraiból. (Hogy az aztán messiási korszak lesz, az bizonyos. Az emberek egyenlőségét az emberek gőgje akadályozza csak. Ha nem lesznek gőgösök, meg lesz az egyenlőség emberek, osztályok és népek között. Ez a várva-várt egyenlőség az igazi megváltó Messiás, mint ezt a próféták oly szépen hirdették.)

Iskola és tanító.

A tanító (előadásában) legyen rövid, alapos, ahol csak lehet, érdekes és főleg türelmes a tanítvány kérdéseivel szemben. Ha valamit előadott és a gyermek okra kíváncsi, ne felelje soha, hogy »az okot neked meg nem mondhatom«. Legyen a tanítás olyan, hogy a gyermekben minél több kérdés támadjon, mert a kérdés az érdeklődés jele; hogy a gyermekben a *gondolkodást* fejlessze; mert nem a megtanulás a fő, hanem a *megértés*.

*

A tanító ne magából induljon ki, hanem a gyermeket tartsa szem előtt. Tul ne terhelje, mert a tulsok tanulás káros a gyermek testének és lel-

kének egyaránt. A szellemi táplálásnál az legyen elved, ami a testnél: inkább kevesebbet, mit megemésztesz, mint sokat, mi csak a gyomrodat terheli.

*

A tanítvány minél több mestert hallgasson, minél több iskolát látogasson. (Elfogult és az övétől elütő nézetet meg nem tűrő tudóshoz — olvassuk más helyen a talmudban — így szolt egyszer egyik társa: Bizonyos vagyok felőle, hogy csak egyetlen mesternek a tanítását hallgattad. Mert ha több mestert hallgattál volna különösen többféle iskolában, megtanultad volna azt, hogy egyúgyanazon tárgyat illetőleg mennyire eltérhetnek a nézetek és hogy a különféle fölfogások is szép békésen férhetnek meg egymás mellett.)

*

Dávid, Izrael nagy királya, csak két dolgot tanult Achitófeltől és ezért elnevezte tanítójának, feljedelmének, jóltevőjének. Mennyi tisztelettel tartozik ezek után más ember tanítójának, kinek minden tudását köszöni.

*

Emlegessétek örökké áldva Jósua-ben Gamla nevét (főpap volt Jeruzsálemben 1820 esztendő előtt). Mert ő volt az a férfi, kinek köszönhető, hogy iskolákat állítottak minden községben. (A zsidó államélet akkor már vége felé közeledett, a zsidó szellemi élet újból született. Utóbbi jobban biztosította Izrael főnállását, mint az elébbi. Különben nagy nemesi levél Izrael számára a talmudnak ez a kis tudósítása (Gitin traktatusa 58.) Mutassanak népet, melynek 1800 év előtt népiskolája volt volna és mely a fentebb közöltekhöz hasonló paedagogiai tanokkal dicsekedhetett volna.)

Állatmese.

Rabbi Barachja Niklámi »Mislé Suálim« című könyvéből.

Szegény ember nyájából egyetlen kos maradt meg csak, a többi elpusztították a farkasok. No várjatok, szolt elkeseredve a pásztor és elindult panaszra az oroszlánhoz, ajándékuul vivén magával egyetlen megmaradt jószágát. Csakhogy az oroszlán mélyen benn lakik az erdőben, úgy hogy mig hozzájuthatott a szegény ember, el kellett mennie a medve, a sakál, a róka és más nagy urak tanyái előtt, kik mindannyian egy-egy darabot vettek maguknak a kosból a szegényembernek adott utbaigazítás fejében. Vegül a kosnak csak a bendője maradt meg, mire a szegény ember panaszával a király elé került. Az oroszlánnak a hozott különös ajándékra vetett csodálkozó pillantására a pásztor ilyen szavakra fakadt: »Uram, király! a te tanácsadóid és udvari embereid annyira szeretik a juhust, hogy neked meg kell elégedned a bendővel. Mig színed elé kerülhettem, a kosból csupán csak ez maradt meg.«

A szellő.

— »Jöjj, édes lányom, hajnalarczu Mirjám,
Dereng a reggel fénye keleten,
Mint máglya, óriások puszta sirján,
Gyül rózsalángja messzi bérceken.
Nagy még az út odáig, hol az erdők
Sötét aljában tarka gyík oson,
S pálmák fölött, Hermon hegyén, a felhők
Szirten pihennek, zuzmó-vánkoson.

Megszedjük tarsolyunkat gyógyfüvekkel,
Izes bogyóval gyékény kosarad'.
Nárdus-virágtól illatos kezekkel
Pihenünk csermelyparti fák alatt.
Hol fűtye szól az évődő rigónak,
Ki czédruságon várakozva ring,
Panaszkodik a tüskés felfutónak,
Hogy társa, párja elhagyá megint.

Oh Hermon, Hermon! tündér vadonokkal!
Oh bölcsesség, óh szépség erdeje!
Te oktatsz engem csattogó dalokkal,
Hogy szépnek, jónak hit az eleje.
Hittem, kenyerem, összes tudományom
Mind ott nyerém, halk erdeid ölén! . . .
Siessünk! nincs nyugalom, drága lányom,
Mig czédrusok nem hajlanak fölém!« —

S gyűjtve, dalolva, elnémulva lassan
Mennek előre, apa és a lány.
Elhagyva czédrust, pálmát, mind magasban
Törtetnek föl a Hermon oldalán.
Fönn jár a nap már, éltető sugára
Perzsel és lankaszt a kövek között,
De ott találni a nárdus bokrára,
Mely illatos virágba öltözött.

Csodás egy illat! mossusz, ámbrá együtt,
Mely bokorról bokorra terjedez.
Megéted ettől a beteg, a petyhüdt,
Tágul a szív, az elme gerjedez.
A vakítóan fényes levegőben
Reszket az illat libegő köde,
Mely illatozva égne felmenőben,
Csak egy szikrácska csapna most ide,

A meleg, erős illatot lehelve
Nárdus-bokrétát kötöz Simeon.
Nézi a tájt, szívében átölelve
Régmúlt s jelen, az Isten és a hon.
A hon, a melyben nép hontalan már,
A föld, a melybe' szentek porlanak,
S az Ur, ki büntet, kinél irgalom vár,
Kinek oltári le nem omlanak.

Forrón süt a nap, kábító az illat,
Vakmeleget izzanak a kövek.

Közöttük száraz, szomjú moha tikkad;
Leül fáradtan a szegény öreg.
Kiált lányának: — »hozz egy pálma-ágot,
Legyezzess véle, oly meleg van itt!
Odadom érte nárdus-bokrétámat
S a vadbokr legszebb narancsait.« —

Fölsiet pálma-legyezővel Mirjám . . .
De im a lejtőn hűs szellő fut át,
Az agg megenyhül s arczát megsimitván
Olyan szokatlan jól érzi magát.
Önkéntelen szavakban így fakad ki,
Égnek emelve reszkető kezét:
— »Oh, mennyi nárdus-csokrot kéne adni,
Mindenség atyja, te neked, ezért!« —

Zempléni Árpád.*

* Érdekes, hogy a református hitű, jeles poetát az »Egyenlőség« f. é. 24. számában »Gyöngyszemek« rovatában közölt talmudi mondás ihlette e vers megírására. Az illető talmudi idézet így hangzik:

— »Vedd elő, leányom, azt a pálmafalevelet és legyezz véle kissé, mert szörnyű nagy lett a hőség. Jutalmul ezt a nárduscokrot adom neked, melyet ép most kötöttem itt a hegy tetején.«

Aki így szólott, Rabbi Simeon ben Chalafta volt, a nagy mester, midőn egyszer meleg nyári napon leányával együtt magas hegyet mászott meg, hogy ott nárdusokat szedjen.

A leány sietve kapott a pálmafalevél után, midőn hirtelen üdítő szél mozgatta meg, kavarta föl a forró levegőt, mire Rabbi Simeon elragadtatva és az ég felé emelt tekintettel szólt:

»Ó, hány nárduscokrot kellene kötnöm ezért annak, ki a szeleknek parancsol: a nagy mindenség Alkotójának!«

Zsidó iskolák.

VII.

Nagyvárad.

Tanintézetek dolgában az orthodox hitközségek közül kétségkívül Nagyváradot illeti meg az elsőség, amely nemcsak elemi fiu- és leány-iskolát tart fenn, de polgári fiu- és leány-iskolát is.

A 4 elemi és 4 polgári osztályu leányiskola a lefolyt tanév elején nyílt meg, melynek létesítésénél — elhisszük amit az értesítő mond — sok balhiedelemmel és sok kishitűséggel kellett megküzdeni. Az eredményekről áradozó és bombasztikus szavakkal emlékszik meg az értesítő és »lélekemelőnek« tartja azt a tanubizonyságot, melyet a leányiskolák tanulói, a »folyékony héber, a német héber olvasás, imafordítás, imaismertetés és a rituálékhoz tartozó minden dolog (csak nem?) ismerése tekintetében szolgáltatnak.« A nagyvárad orth. iskolában tehát lélekemelő, ha pl. a polgári leányiskola negyedik osztályában folyékonyan olvasnak a leányok héberül. Ilyen megjegyzésekért kétségtelenül antiszemita-knak fognak bennünket Nagyváradon tartani, holott csak egy két izléstelenségre s némi mértékletességre akarunk figyelmeztetni.

Az új leányiskola elemi osztályába különben 185, a polgári osztályba pedig 90 tanulót irtak be. A szegény sorsu tanulók élelmezésének előmozdítására a tanulók segélyegyletet létesítettek s 805 ebédjegyet osztottak ki; a nőegyesület által fönntartott népkonyha féláron adta az ebédjegyeket.

Iskolai ünnepeket a király nevenapján, márczius 15-ikén és június 8-án (kirándulás) tartottak.

A polgári fiiskola már jubilál, mert 10-ik évét most fejezte be. 10 év alatt 1717 növendék látogatta. Ezen iskoláról is az *öndicséret* nem egészen helyén való hangján szólván, az értesítő kiemeli, hogy belőle kellene megteremteni az *orth. zsidó tanítóképzőt*, tehát a felekezeti pártok közé így kellene emelni egy új válaszfalat. Szerencsére azonban ez az új válaszfal sok pénzbe kerül, s ezt nem olyan könnyű aldozni, mint a frázisokat.

A fiiskola elemi osztályába 213, a polgárba pedig 220 növendéket irtak be, ami már szép szám s örvendetes jelenség. Irigyelni csak a sűrű istentiszteletet lehet ettől az iskolától, amely mindennap mincha és maariv imára, roschodes előnapján déli „jumkipur koton»-ra és minden szombat és ünnepnapon reggeli és délutáni istentiszteletre tudta egybegyűjteni a tanulókat. A 13 éven felüli növendékek a vezérimádkozásban, a kisebbek pedig egyes esetekben a haftóra olvasásában gyakorolták magukat. A polgári iskolai tanulók számára szombat délutánonként vallásos magyarázatokat is tartottak.

A Malbis Árumin és egyes alapítványok terhére a télen 46 tanulót, a nyáron 18 tanulót láttak el ruhával. A szegény tanulók élelmezését segélyegyesület segítette elő s a népkonyha féláron adott ebédjegyeket, mindamellett 2620 ingyenebéd is jutott az arra szorulóknak. Iskolai ünnepélyeket tartottak Chanuka elő estéjén, október 4-ikén a 10 szobor ajándékozásával kapcsolatban, márczius 15-ikén, lag beomerkor és junius 8-án (kirándulások).

A helybeli többi tanintézetbe járó orth. szülők gyermekeiknek hitoktatásáról 7 tanerő igénybevételevel gondoskodott az orth. hitközség és eme szolgálatait 940 (502 fiu, 438 leány) tanuló vette igénybe.

Az értesítő közli a tananyagot is és pedig a helybeli más tanintézetek hitoktatására vonatkozó szintén. A hittani anyagot nem igen részletezi, de azért elég áttekinthető képet nyújt méreteiről. Mint nevezetes körülményt emeljük ki, hogy misnát és gemarát is tanítanak a nagyváradi orth. iskolában; feltűnő csak az, hogy zsidó történetet a hitközségi fiiskolákban egyáltalán nem tanítanak.

A talmudtanulásról, mely, úgy látszik, a felekezeti polgári iskolában kötelező tárgy, külön számolnak el. Ebből azt látjuk, hogy az 1—3 csoportban heti 10 órát, a negyedikben meg heti 15 órát fordítanak jesivai tárgyakra. A polgári fiiskolának 3 keresztény növendéke is volt.

Az iskolabizottság a következő: Főfelügyelő: *Fuchs Mór* főrabbi, elnök: *Schwartz Antal*. iskola tanácsos gondnok: *Rosenthal Lipót*, pénztáros: *Bernfeld Jakab*, jegyző és a tantestület képviselője: *Gábel Jakab* igazgató, talmudtora gondnokok: *Adler Mór*, *Weisz J. Miksa*, tagok: *Ullmann Izidor* hitk. elnök, *Amigó Mór*, *Blau Sámuel*, *Benes Sámuel*, *Czimmelbaum Pinkász* alrabbi, *Czucker József*, *Dohány Mayer*, *Diósy Lajos*, *Friedmann Fülöp*, *Feldmann József*, *Frankl Zsigmond*, *Frankl Lázár*, *Freund Lajos*, *Jungreis Ignác*, *Kohn Dávid*, *Kaufmann Márton*, *Kupfermann Náthán*, *Kripka Henrik dr.*, *Kurländer Rafael*, *Klein Miksa*, *Löblé Henrik*, *Munk Jakab*, *Rosenfeld Márton*, *Rosenzweig Lipót*, *Róz Ignác*, *Rosenzweig Henrik*, *Schück Emanuel* rabbi-ülnök, *Schön József*, *Steiner Benjámin*, *Stern Hermann*, *Tausz Jakab*, *J. Weisz Mór*, *Weisz Mór*, *Weisz Mayer*.

A tanítótestület tagjai a következők. A leányiskolában: *Kohn Etelka*, *Kohn Szerén*, *Kopperl Szidónia*, *Reich Gizella*, *Reinherz Debora*, *Rosenbergné Frisch Debora*, *Schlesinger Teréz*. A fiiskolában: *Balázs Gyula*, *Deutsch Dávid*, *Gábel Jakab* igazgató, *Guttman Zsigmond*, *Koos Zsigmond*, *Kupfer Jakab*, *Klein Izidor*, *Rusznák Vilmos*, *Schlesinger Mark*, *Schön Adolf*, *Tóth József*, (ev. ref. lelkes) a III. polg. oszt. főnöke! *Vomácska Józset*, *Varju Tivadar*. Összesen 20 tanerő.

Hogy tandíjmentességben hányan részesültek és ingyen tankönyveket hányan kaptak, azt az értesítő, melyet *Gábel Jakab* igazgató egyébként nagy körültekintéssel állított össze, nem mondja meg.

VIII.

G y ö r.

Az egyesült győri és győrszigeti hitközség népiskolája legjobb felekezeti iskoláink közé tartozik. Beiratkozott 397 növendék, az 5 osztályu fiiskolába 223 s a 4 osztályu leányiskolába 147. Egész tandíjat csak 137 fizetett, 147 pedig teljesen tandíjmentes volt. Az intézetben nem csak a hazafias ünnepeket tartották be pontosan (márcz. 15, okt. 20, jun. 8), hanem kiváló gondot fordítottak a vallásos buzgóság emelésére is s e végből a szombati istentiszteleteken kívül hétfőn és csütörtökön reggeli istentiszteletre vezették a tanítványokat.

A szegényebb iskolás gyermekek a tandíjmentességen kívül egyéb kedvezményekben is részesültek. Így naponta 35—40 gyermek meleg ételt kapott a téli hónapokban; az izr. nőegylet 126 gyermeket látott el téli ruhával; a szegény tanulókat ingyen tankönyvekkel látta el a hitközség.

Az iskola-év történetéből nevezetesebb esemény *Baumgarten Sámuel* és *Pfeiffer Mór* tanítók negyedszázados működésének megünneplése.

Az értesítő a népiskolai tantervet részletesen közli, de szintén elfeledkezett megemlékezni a többi hitoktatás állapotáról és annyi sok helyi iskolájának hittani anyagáról.

Függelékül a talmud-tóra intézet 7-ik évi jelentését találjuk. E szerint az intézményt a lefolyt évben 50 középiskolai tanuló látogatta. A növendékek 3 csoportban tanultak naponta 2 óra hosszat. Vizsga alkalmával a tanulók fele kitüntetésben részesült.

Az iskolai bizottság *Weidmann Adolf*. kir. ker. tanácsos elnöke alatt a következő tagokból áll: *Csillag Miksa* mérnök, *Fischer Gyula* dr., *Guttman Lipót* dr., *Krausz Miksa* dr., *Lasz Samu* dr., *Pfeiffer Fülöp* dr., *Riesz Ignác* dr., *Schey Lipót* tanár, *Salzer Lipót*, *Szendrói Mór*, *Tauber Károly* dr.

A tanítói testület tagjai ezek: *Abeles Ilona*, *Baumgarten Samu*, *Breuer Gyula*, *Schein Bernát*, *Szógyi G. Vilmos*, *Friedrich Róza*, *Goll Fanny*, *Pfeiffer Mór*, *Weinbergerné Singer Fanny* és *Szántó Adolf* főkantor.

IX.

Szombathely.

A szombathelyi felekezeti elemi iskola értesítője a közép és más alsóbbfoku városi iskolák hitoktatásáról is hűségesen számol be, s e tekintetben sok értesítőnek mintául szolgálhat.

A felekezeti elemi iskolába 223 tanulót (117 fiut és 106 leányt) irtak be. A tanévet *templomi* istentisztelettel nyitották meg. Az iskola gondnoka, *Rainer Ignác*, megvált állásától s ez alkalomból érdemes munkásságáról behatóan emlékszik meg az értesítő. Az új gondnok *Ledófszky Lajos*, akit *Szép Benő* helyettesít.

A hitélet fejlesztése céljából a III. és IV. osztályu fiukkal és leányokkal minden szombaton teljes muszaf-istentiszteletet tartottak, amelyeken a heti szakaszt a tanítók, a haftórát a IV. osztályu tanulók olvasták föl.

Az iskolának 2 nagyobb alapítványa van s 168 kötetből álló ifjusági könyvtára.

A szegénysorsu tanulókat három irányban segélyezték. Részben tandíjmentes 27, teljesen tandíjmentes 32 tanuló volt. Ingyen 30 növendék kapott tankönyvet és 27-et láttak el teljes téli ruházattal. Az értesítő felsorolja azon testvér intézeteket, melyektől az előző évben értesítőt kapott.

Az évi jelentésnek, melyet *Kohn Samu* igazgató ügyesen és könnyen áttekinthetően állított össze legbecesebb része kétségtelenül a részletes hitoktatási tananyag és pedig nem csak a felekezeti elemi iskolára vonatkozó, hanem a főgimnáziumi, felső kereskedelmi, polgári fiu, polgári leány, városi elemi és inas-iskolát illető is. Külső hitoktatásban különben 275 növendék részesült (59 főgymn., 35 felső keresk., 77 polgári fiu, 64 polgári leány, 13 városi elemi, 36 más iskolai). Érdekes és nagyon okos dolog, hogy a statisztika a *hitoktatás eredményeit* is közli.

A középiskolai ifjúság számára szombat délutánonként tartottak ifjúsági istentiszteletet, melyre az illető intézetek nagobbrészt egy-egy tanerő kíséretében küldték el növendékeiket. Az ifjúsági istentiszteleteken a helyben állomásozó zsidó hitű katonák is — gyalogság és huszárság — részt vesz s egy altiszt vezetése alatt ünneplőben szokott megjelenni. Az ifjúsági istentisztelet során az egész ifjúságot folytonosan foglalkoztatják.

Az iskolaszék tagjai. Elnök: Engel Sámuel dr., alelnök: Bernstein Béla dr., gondnok: Ledofsky Lajos, jegyző: Kohn Samu, rendes tagok: Goldstein Béla, Heumann Miksa dr., Rosenberg Lajos, Szegő Benő, Ullmann Mór dr., póttagok: Deutsch Bódog, Wohl Mór.

A női kézimunka-főügyelő bizottság tagjai: elnöknő: dr. Bernstein Béláné, Ledofsky Lajosné, dr. Schleiffer Edéné, Szegő Benóné, Strasser Árminné.

A tanítótestület a következőkből áll: Altstädter Lajos, Körösi József, Kohn Samu, Fridrich Hermin, Schlesinger Jenny, Divald József.

A légy és a pók.

— *Midrás. (Hang után.)* —

Egykor megkérdezé Dávid király az Úrt:
 »Mire való a légy, mely mindenkor csak szúrt?
 S a pók mire való? Pók s légy csak ártanak!
 S felhőkből szólt egy hang: »Türelmes légy te csak,
 S belátod, az igazság itt van én velem.«
 És szólt az Úr: »Dávid midőn egy éjjelen
 Saul táborába lép és elrabolja ott,
 A mit vízben s kenyérben csak találhatott,
 Abner lábába, ki Saul mellett ott hevert,
 Megakadt Dávid és megmozdulni se mert.
 Felébredt volna rá Abner és Dávidot
 Saul hívei bizton leszúrták vón' legott,
 Isten parancsolá, hogy egy légy csipje meg
 Abnert, a ki azért tovább is szendereg,
 De lábát elhuzá s Dávid újból szabad
 S az ellentáborból örvendve elszalad.
 Saul üldözé tovább a puszták mélyiben,
 Mig Dávid egy barlang lücs árnyában pihen.
 Egy pókot küld az Úr s a barlangszáj felett
 Finom hálóból szó sűrűen szövetet.
 Itt nem lehet, szólt Saul, hisz a háló egész,
 Tovább haladt s Dávid fejről mult a vész.«
 Dávid földig borult: »Bocsáss meg Istenem,
 Nem gúnyolódok én többé, hidd el nekem!
 Pókot s legyet ezentúl békében hagyom,
 A mit teremtél, Ur, az bölcsen s jól vagyon!«

Feleki Sándor.

H i r e k.

Az egy apa, de két anya gyermekei.

Erényekben kiváló, nagy vitézségű és nagy szívósságu, ősz arabs patriárcha, kinek a neve Aluf-Timna volt Maszrékából, — ilyen mesét olvasunk ősrégi szép Midrasban — örömmel teljes évfordulót ült meg egyszer nagy ünnepélyességgel. A hónap 50-ik visszatérését, melyben Nebajot leányát Hadrieltől, a szép Keturát nevére tette. Egész hónapra terjedt ki az örömnep, épen ugy, mint akkor, midőn a szeretett hajadont először ölelte keblére.

A patriárcha-párral együtt ünnepeltek gyermekei, gyermekek gyermekei, ezeknek az utódaik és hozzátartozók, egész nagy tábor, melyen szeretettel és boldogan járatták végig szemeiket Aluf-Timna és Ketura, kiket tiszteltek az Euphrateszi partlakók Bácszerától Denhábaig. És még sem voltak ott mindannyian.

A patriarchának, — mi Mesopotámiában nem ritkaság, — még egy felesége volt, Ahalibama. Matred urának a leánya, ki szebb volt és fiatalabb is Keturánál, ki szintén daliás fiukkal és anyjukra ütő, gyönyörűséges leányokkal ajándékozta meg Maszréka fejedelmét; a fiuk és leányok meg unokákkal, azok meg dédunokákkal, szintén egész nagy táborral, a mely azonban el nem jött az ünnepre, melyet Aluf-Timna és Nebajot leánya ülték.

Ketura ugyanis nem szerette Ahalibamát, üldözte, mint hajdan Szaráh az egyiptomi Hágárt; pedig Ahalibama csak olyan felesége volt Aluf-Timná-nak, mint Ketura és gyermekei is törvényes utódok voltak, csak ugy, mint az első asszonyéi.

De, mert czivódás folyt a két asszony gyermekei között és mert Ahalibama is viszonzta Ketura barátságtalan érzelmeit, nem mentek el Aluf-Timna és első felesége nagy ünnepére sem Ahalibama, sem gyermekei, sem ezeknek utódaik.

— Miért mennénk? szólt Aluf-Magdiél, Ahalibama legidősebb fia. Miért mennénk, mikor abban a táborban vannak a mi ellenségeink. Miért mennénk, mikor a dolyfős Ketura mindig csak megkeseríteni igyekezett jó anyánk napjait, mikor gyermekei azon fáradoznak ma is, hogy elidegenítsék tőlünk atyánk nemes szívét.

— De nem idegenítették el, szólt Báal-Channam, a fiatalabb nemzedék egy daliája. Különbösen sem illik felednünk, — folytatá — hogy az az ünnep nem csak Ketura ünnepe, de az őszünké is, ki jó és odaadó és a kit az Eufrától a Tigrisig mindenki vezérnek és hőcsnek ösmer el.

— Menjünk tán hódolni, fiu! Ketura nemzetségehez? vágott haragosan a beszédbe az elébb szólott Aluf-Magdiél.

— Nem, nem! kiabált közbe a többi is; nem veszünk részt az ünnepen, melyet azért ül meg apánk, mert 50 év előtt egybekelt a gyűlölködő nővel, ki irigyelte minden sikerünket, ki csak romlásunkat akarta és ki a maga és gyermekei rabszolgáivá szeretett volna tenni mindannyiunkat.

Fölszóalt most maga az ősnő, nemes Ahalibama és figyelt szavaira az egész gyülekezet.

Az ünnep — ugymond — igaz, össze van kötve Keturával, de tagadhatatlan, hogy őstök öröme nem hagyhat benneteket részvétlenül. El ne menjenek, de ünnepeljetez nagyobb áhitattal és nagyobb nyilvánossággal, mint máskor, mikor a szintén ebbe a hónapba eső atyátok napját fogjátok megünnepelni, (a hajdani arabsok közt minden patriarchának az év egy napja volt szen-

telve). Ünnepejétek ezt a napot úgy, hogy a nemes aggastyán hadd érezze, hadd lássa, hogy az ő öröme, az ő ünnepe mozgásba hozza szíveteket akkor is, ha annak az öröme, annak az ünnepnek forrásához, néktek semmi közötök. Fohászkodjatok az Örökkévalóhoz, hogy engedje elérni atyátokat hasonló ünnepet anyátokkal, ő, hogy fogunk akkor ünnepelni hosszú, boldog napokon át!

És úgy tevének, ahogy Ahalibama mondotta.

*

Folytassuk-e a mesét? Azt hisszük fölösleges; mert hisz megértettek bennünket atyáinkfiai; megértettek és Ahalibama tanácsának követésére határozták el magukat jóval előbb, mint a nemes Aluf-Timma ünnepéről hirt adtunk volna. Az esztendő kezdetétől fogva éreztük és tudtuk, hogy atyai jóságú királyunknak, a legnemesebb és a legigazságosabb uralkodónak ez évi születése napját bensőbben, szebben kell megülnünk mint máskor. Fél százados császári jubileum esztendeje ez; ünnep, minő sok századról beszámoló világ történetében is a ritkaságok közé tartozik, de másrészt meg olyan ünnep, melyre — Ahalibama és gyermekei el nem mehettek. Hogy miért nem, azt már elmondta a mese, de magyarítani különben is fölösleges. De ha el nem is mentek, szívök azért tele hűséggel, szeretettel, ragaszkodással és igaz odaadással. És hogy örömevét ulti — Keturával, kihez nekünk semmi közünk, ki bennünket 'soh'sem szeretett, — örvendünk mégis vele, mert hisz az ő öröme. És hogy elérkezik ebben az esztendőben az a nap, mely az ő napja, augusztus 18-ika, ünnepeljünk szívvel, szebben, láthatóbban, ünnepélyesebben, mint máskor és imádkozunk a királyok Királyához, engedné kegyeltjének, I. Ferencz József királyunknak, ki oly nagy volt a szenvedések eltűrésében; engedné nekünk, hűséges magyarjainak, kiket csak később boldogított alkotmányos frigyel és a kik hozzá mint a férfierények magasztos mintaképehez tekintünk föl, csodálattal, igaz gyermeki szeretettel; — engedné a népek Istene, hogy annak az évnék 50-ik évfordulóját is megülhesse királyunk, melyen szent koronáját tette drága fejére Magyarország, annak az évnék is az 50. visszatérését, melyben — mesénkkel szólva — Ahalibámát ölelte keblére a nemes és nagy uralkodó.

Mi zsidóhitű magyarok ne feledjük soha, hogy az ő uralkodása alatt váltunk e szent és imádott haza a többivel egyenértékű polgáraivá és hogy az ő uralkodása alatt vallásunk is egyenjogúvá vált a többi vallásokkal. Ne feledjük soha, hogy az emancipáció és reczepezió, melyben a dicső magyar nemzet bennünket, zsidókat részesített, királyunk, I. Ferencz József dicső uralkodásával van összekötve.

Nyiljék meg hát augusztus 18-ikán minden zsidó imaház Magyarországon. Szálljon szent ima Istenünkhöz királyunkért I. Ferencz Józsefért és hazánk védőangyaláért, Erzsébet királynéért. Hirdessen e napon minden zsidó szószékről magyar szó hazaszeretetet, királyhűséget. Igen, igen, ünnepeljünk szebben, ünnepeljünk nyilvánvaló-

ban mint máskor; diszitsük ékesebbre és töltsük meg jobban mint máskor templomainkat, miket világosság és ragyogás áraszon el, a mint elárasztja a hű és szerető szíveteket is. Hadd tudja, hadd lássa, hadd érezze atyai jóságú királyunk, hogy ezen az ő napján jubileumi ünnepét is ünnepeljük.

Szabolcsi Miksa.

— Ünnepi istentisztelet. Ő felsége a király születése napján f. hó 18-án délelőtt 11 órakor a pesti izr. hitközség dohány-utcza templomában fényes istentiszteletet fog tartani. Az ünnepi szónoklatot Kohn Sámuel dr. főrabbi tartja, az istentisztelet énekrészeit pedig Lazarus Adolf főkantor a templomi kar közreműködése mellett látja el. — Vidékről is számos helyről kaptunk tudósítást, melyek képet nyújtanak arról a nagy szeretetről, melylyel a magyar zsidóság országszerte ünnepelni készül annak a napnak fordulóját, amely ő felségét nemzetünknek adta.

— Hitszónok-iktatás Kassán. A kassai hitközség, agg főrabbi, Liebermann Kálmán mellé, tudvalevőleg hitszónokot választott, hogy munkáját megkönnyítse. A kassaiak új hitszónoka Klein József dr., a ki rövid ideig Szabadkán volt rabbi. A kassai hitközség új hitszónoka a héten foglalta el állomását megfelelő ünnepélyességek közepette. Miskolczig Pollner Leó előjáró vezetése alatt küldöttség ment eléje, melylyel az új hitszónok délután fél négy órakor érkezett a kassai pályaudvarba, a hol Holländer Lajos dr. csinos kis beszéddel köszöntötte. Ennek megtörténte s Klein József dr. szép válasza után a hitközség előkelői hosszú kocsisorban kísérték új papjukat a Rákóczy-köruti templomba, melyben a hitközség elnöke, Moskovics Jakab dr., emelkedett szellemű beszéddel fogadta közséje hitszónokát s azt kijelölt helyére kísérte. Ezután zsoltáreneklés következett, majd Liebermann Kálmán főrabbi átadta a szószéket fiatal pályatársának, kit munkájában osztozni adott mellé közséje. Erre Klein József dr. szószékfoglalója került sorra, a mely a vallásról és hitbuzgalomról szólván, szép nyelvezetével, gondolatainak bőségével és ihletségével nagy hatást keltett. Az istentisztelet befejezésével a Hymuszt énekelték, a mivel az iktatás valóságos részének vége volt. Este társasvacsorára gyűltek össze, a melyen ünnepelték az új hitszónokot és a hitközség vezetőit és vallásos fejét.

— A győri rabbiállás nemsokára betöltésre kerül. A próbaszónoklatra meghívottak közül a győri és győrszigeti egyesült hitközség negyventagu választmányja Schwarz Mór dr. turócz-szt.-mártoni rabbi mellett foglalt állást, a ki nekünk kedves munkatársunk. A végleges választás mindamellét még nem történt meg, mert az az alapszabályok értelmében a hitközségi közgyűlés dolga. A választók listáját a hitközség ez okból elkészítette és közszemlére tette ki. A választást a folszólam-lási idő leteltével fogják csak megejteni.

— A galicziai Hirsch báró alapítvány, melyet épen előző számunkban említettünk, most teszi köze lefolyt évi tevékenységéről szóló jelentését. Az alapítvány, melynek Galicziában és Bukovinában az elemi iskolai oktatás előmozdítása a célja, a lefolyt évben 5 új iskolával (Jablonow, Jacierna, Wola, Tysmienica és Bojan) szaporította iskoláit, melyeknek száma most 40. Ez iskolákba 6665 növe dék járt. Tizenhat iskolát felsőbb osztályok nyitásával egészítették ki. A tanítók száma a lefolyt évben huszonegygyel növekedett, a kiket galicziai seminariumokban képeztek ki. Huszonnyolcz iskolában az irni olvasni nem tudó felnőttek számára estikurzusok voltak, melyekre 1596-an jártak. Az alapít-

vány tisztviselőinek és tanítóinak nyugdíjalapját *Hirsch* báróné, férje elhalálozása napjának évfordulója alkalmából, *háromszázhuszezer forinttal* egészítette ki. Az iskolaalapítványból a szegény gyermekek ruházatát és étellemezést kapnak és néhány nem alapítványi iskola vagy 10.000 frtot subvenciót. Az iskolák elvégzése után kézműves pályára adott növendékek száma egyre gyarapszik. A lefolyt évben ezek száma 74 volt, a kikkel együtt most már 540 kézművest képzett ki az alapítvány. Az ahlami kertésziskolában 14 növendék tanult, a kik közül 6 végzett s mint kertészegéd kapott alkalmazást. Az alapítvány a Jewish Colonisation Association támogatásával most birtokot akar szerezni, a melyen az alapítványi növendékeket földműveseknek akarják kiképezni.

— **A spanyol hódítás** mindenütt kegyetlenséggel járt a multban s a mostani spanyol-amerikai háboru idején is megnyilatkozott. Az inquisitók népe sem a multban sem a jelenben nem tagadta meg magát, hatalmát, hódításait akár vallásos akár politikai térfoglalásról volt szó, véres tetemekkel, halálhörgésekkel jelölte ki. A *Ladrones*, a tolvajszigetek lakosságát, ép úgy kipusztította, miután elfoglalta, mint ahogy a zsidó lakosságot elzavarta az anyaországból. És most az amerikai háboru idején ép oly kegyetlenül bántak emberei az »idegen«-nel, mint a multban, amikor hatalma tetőpontján állott. A történelem azonban igazságot szolgáltatott. Saját alkotása, saját gyermeke, melyet miután kizsart, elveszített, szülő anyja Spanyolország ellen támadt és annak most folyó szomorú tragédiáját idézte elő. Se nem siet, sem nem felejt az Isten, azt mondja a példaszó s a nemzeti nagyság, ha abban nincs emberszeretet, s ha erőszakon, mások üldözésén épül, minden vélt és hirdetett tisztasága mellett összeroppan, semmivé válik, amint Spanyolország előtt ezt Róma példája is megmutatta.

— **Kép.** Vádolnak és még hozzá zsidó is vagy: már el is ítélték.

A bizonyítékoknak, melyek ártatlanságod mellett szólnak, okvetetlenül hamisaknak kell lenniök. Hát nem vagy vétkes már azzal, hogy zsidó vagy?

Támadnak védelmezőid. Azokat csak megvesztegethetted. Ki kelne különben zsidó védelmére.

Kitünik, hogy a vádlók halót készítettek. Azt mondják rá istenes munkát végeztek.

Napnál világosabbá válik, hogy egyszerű gonosztevők. Lehet, hogy voltak, de jóvá tették vétküket azzal, hogy zsidó vesztére törték.

Ez a sorsod, Izrael és mert e népnek vagy a gyermeke, ez a sorsod, szegény Dreyfus kapitány. Sz.

— **A királyné üdülőhelyén** Nauheimban nagyon jól érzi magát és a tartózkodás próbaidejét meghosszabbította. Orvosa, *Schott* dr., mint előző számunkban írtuk, zsidó, annak a parkszerű kertnek tulajdonosa pedig, melyet a királyné sétáira használ, szintén hitfelünk. *Abeles* Miksának hívják az utóbbit s osztrák születésű frankfurti lakos. *Abeles* parkját egészen a királyné tetszés szerint való rendelkezésére bocsájtotta s egy éjen át parkján keresztül utat csináltatott, miáltal lehetővé vált, hogy a királyné lakásából egyenesen a Johannishegy erdőseibe juthat. A királyné a park tulajdonosának, *Abeles*nek, *Berzeviczy* vezérőrnagy által köszönetet mondott a figyelmért.

— **A gleichenbergi zsidó kórházban** 19 ösztöndíjas hely van, melyből 12-t osztrák és 7-et magyarországi hitfelek töltöttek be. *Klein* Salamon pozsonyi orth. tanító, aki a pesti izr. hitközség jóvoltából jutott a gleichenbergi zsidó kórházban egy ilyen ösztöndíjas helyhez a maga és hat más magyar hitfele nevében ez uton mond kö-

szönetet a pesti hitközségnek nagylelkűségéért és hálálkodó hoszabb levelében amellel érvel, hogy a nemes intézmény fokozottabb mérvű tevékenységét egy nagyobb körben indítandó segélyakcióval kellene lehetővé tenni. Azt ajánlja e végből, hogy a pesti izr. hitközség, mely a jótékonyág gyakorlásában a kontinens bármely nagyobb városának zsidó hitközségével felveheti a versenyt, intézzen föl hívást a nagyobb hitközségekhez és jobb módú hitsorsokhoz, hogy a kórház kibővítése céljából közadakozás útján segélyalapot létesítsenek, mert túlnagy azok száma, akik a kórházba helyért folyamodnak, de ott a hely kimért volta miatt befogadást nem találhatnak. A levélíró imaház létesítése mellett is szót emel, s azt hiszi, hogy a szombati istentiszteletek alkalmával a *Gleichenbergben* tartózkodó módosabb hitfelek nemes adakozásaikkal állandóan gyarapítanak az intézmény alapját.

— **A poéta házassága.** *Palágyi* Lajos, az »Egvenlőség«-nek is szívesen látott, kitűnő munkatársa, a minap, mint a napilapok írták, megházasodott és *Gyöngyösi* Czezil kisasszonyt választotta élettársául. Az esküvő csöndben folyt le. Vallásos részét *Weiszburg* Gyula dr. pesti rabbi a háznál végezte. A mi kedves házi poétánknak házasságáról eddig azért nem adtunk hírt, mert csak most kaptunk róla értesítést Hódmező-Vásárhelyről, a hova polgári iskolai tanári állása elfoglalása végett *Palágyi* Lajos nejevel elutazott. A napilapok közlése után sem tudtuk t. i. valónak venni a házassági hírt, mert előtte való nap még egy czikk megírása fölött tárgyaltunk *Palágyival*, de ekkor sem szólt életbevágó lépéséről. Különben odahaza is így voltak vele, s az esküvő előtt való napon mondta csak meg, hogy másnap lesz a — lakodalma. A jelentős aktuson a szükséges tanukon kívül násznép nem volt s *Palágyi* ámuló jó embereinek a cigánybáróbeli szép dal zengett a fülében: »Ki esketett...?« Most már tudjuk, hogy ki és hogy és elkésetten bár, de szívesen adunk hírt a poéta eme újabb eredeti szerzeményéről. Mert, ő most is eredeti volt s a cigánybáróbeli dálnak semmi köze a házasságához.

— **Egy zsinagóga — hagyatéku.** *Gal* Jakab lemerbergi nagyiparos, császári tanácsos, a ki nemrég hunyt el, végrendeletében jókora telket és 30.000 frtot hagyományozott egy zsinagóga építésére. Az új istenházának alapkövét egy nagy kertben a mult héten helyezték el, a mely alkalommal az elhunyt fia, *Rudolf*, a zsinagóga kiépítésére még 8000 frtot adományozott.

— **Excessusok.** A galicziai rögtönítelő bíróság excessusoknak, kihágásoknak minősíti azokat a cselekményeket, melyeket a galicziai zsidó zavargások alkalmával a rabló, gyilkoló, gyújtogató csöcselék elkövetett. A tetteseket tulnyomó részben csak lopásért fogják vád alá, holott a legtejfesebb száju »jogász«-t is megbuktatnák az examenen, ha az olyan cselekményeket, minőket a galicziai parasztság elkövetett, lopásnak merne defineálni. *Sulyos* jogi minősítést csak egyetlen zsidóval szemben alkalmaztak, amiről már egyébként volt szó. Az enyhe minősítés pedig arra való, hogy ne kelljen a rablókat öt évi fegyházra ítélni, hanem 2—6 havi börtön után ereszszék őket további zavargásokra. Csak egy ügyész, a sanoki merte a törvényszabta minősítést megállapítani, de ez nem is tehetett másként, mert igaz színükben állította oda a történeteket, mondván a következőket:

»A szerencsétlen antiszemita mozgólódás, a mely országunk nyugoti részén oly nagy kegyetlenséggel lépett föl, Sanok környékén is visszhangra talált. Ez a mozgalom teljesen elvadult formákat öltött, lábbal tíródott

minden jobb emberi érzelmen, a velünk születő ethikai alapelveket tönkre tette, a közrendet és a társadalmi békét alapjaiban rendítette meg, erőszakot tett minden főnálló törvényen és a rablás és erőszakosság legsúlyosabb büntetteit vandál módon halmozta össze, sőt vérszomjunak mutatkozott.*

Az ügyész ezután felszólította a bíróságot, hogy »vessen gátat ennek a pusztító veszedelemnek és bestiális törekvésükben tartsa vissza a megvadult tömeget, mely a legalacsonyabb ösztönök hatalmába esett.« A zsidózavargások okául Stojalovszky páter izgatását jelölte meg, a ki éppen most mosakodik egy füzetben, hogy ő mennyire »ártatlan« és mennyire »emberbarát«; de okolta a lengyel sajtót is, mely a nép közt keringő azon meséket, melyek szerint a zsidókat szabad volna kirabolni és kifosztani, a legkönnyelműbb módon teljes részletességgel terjesztette.

— Az argentiniai zsidó kolóniákról az utóbbi időben több rosszakaratú ferditmény jelent meg, még pedig zsidó lapokban is. Eme tévedésen alapuló közleményekkel szemben az argentiniai zsidó kolóniákat vezető Jewish Colonisation Association igazgatósága most nyilatkozik. E nyilatkozat két kolóniára Moisesvillére és az Entre-Rios kolóniára vonatkozik. A Moisesvillei kolónián lakó 166 telepítvényes család közé néhány idegen is férközött, akik a kolóniáról kiutasított és kiutasítás előtt álló néhány telepítvényessel sok galibát csináltak. Védekezni kellett ellenük, a többi telepítvényes érdekében, de a védekezés távolról sem olyan formában történt, mint ezt a kolónia érdekelt ellenfelei s egy pap féle ember, aki ott gyűjtött és kölcsönöket vett föl, de hírtelen eltűnt, bosszúból hirdetik. Most rend van. Sokkal érdekesebb a panaszoknál az, hogy az 1897/98 évben Moisesvilleben 2787100 kilóra rugott a telep gabona-termése, ami kizárólag a telepeseké. Ezen fölül 1343 hektárnyi földjük löherével van beültetve, ami az állattenyésztés érdekében nagyon hasznos. Nemrégiben vaj- és sajtgyárat is rendeztek be, úgy, hogy a telepesek teheneik tejét jól értékesíthetik. Iskolájuk virágzó, szép templomuk van s legutóbb jelentékeny mennyiségű könyvet is rendeltek meg Oroszországban. — Az Entre Rios gyarmatokból a legutóbbi aratás befejezése után 20—30 család csakugyan eltávozott, de ennek sok féle az oka. Az aratás sikertelenségével nem lehet indokolni a távozást, mert a 23000 hektár bevett földön 14.000.000 kilogramm szem termett. Némelyeket rokonaik hívtak el Északamerikába, mások, kik attól tartottak, hogy a következő évi aratás rossz lesz, önként mentek; akadtak, kik a földmivelést megszokni nem tudták és inkább a városokba mentek, végül az is elzavart néhány családot, hogy a kolonistákat rablók támadták meg, mely alkalommal három kolonista meghalt. Azok, a kik a kolóniákról elmentek, mind a maguk költségén mentek, tehát egy kis megtakarított pénzük is volt, ami nem vall tulságos rossz sorsra. Az eltávozottak által otthagytott földeket más családok szántották vetették be s a jövő aratás is jónak ígérkezik.

— Egy bucsuztatóból. A minap elhunyt a Fontenay Rosesi (Franciaország) tanítónőképző igazgatója, Pecaut, akinek sirján Buisson a Sorbonne tanára, a mostani francia viszonyokra célozva, a következőket mondotta:

Egy fájdalmas kérdéssel nyolcz hónapja kinlódik hazánk. Nem kell megjelölnöm, melyik az, mert melyik családot nem izgatta, nem aggasztotta, nem szakgatta az pártokra? Olvasták a gyászlapot, melyen Pecaut ur, mint volt főigazgató, a közoktatásügyi főtanács volt tagja szerepel. Csak a lefolyt héten kérette családja útján a minisztert, hogy mentse föl e két rendbeli állásától.

Azért tette, hogy miként fiai tettek, egyesülhessen halála előtt a sziv férfaival, akik a *közvéleménynék egyik legelvadultabb és egyuttal legveszedelmesebb áramlatával, mely valaha országot meglátogatott, szembeszállanak*. Midőn ezt tette, a köztársaságot, Franciaországot, a hadsereget meg akarta szabadítani az *egyetlen szégyentől*, mely őket érheti. És nem szégyen, hanem az ellenkezője annak, ha valamely elkövetett hibát, jóvá akarunk tenni. Sokszor mondta nekem: Hát nem látják be, hogy az a legsúlyosabb sértés volna, melylyel hadseregünket illethetnők, ha elfelednők, hogy az mint Franciaország védelemzője egyuttal az igazság védője is! . . . Vigyázatok — így szólt alább — hogy Franciaország megmentésére irányuló szándékokkal, *ne a francia lelkiismeretet* öljétek meg. . . Midőn az elhunyt megkapta hivatalaitól való fölmentését, ama fölhívásra tétette aláírását, mely válaszul szolgált a hadügyminiszter beszédére. Nem kérdezte, meghal-e másnap, csak azt tudta, hogy van még ideje arra, hogy egy polgár, egy hazafi és nevelő kötelességét hajtsa végre.

— A galicziai zsidók inváziója, amiről előző számunkban vezércikket irtunk, fölkellette az orthodox párt magyar sajtó organumának figyelmét is. Tisztelt lapársunk »a legjobb és legautentikusabb információk« alapján kijelenti, hogy tömeges bevándorlásról szó sem lehet; de kénytelen maga is elismerni azt, hogy »idegen szegény emberek tömeges bejövetele nem jár előnyvel, sőt az, tekintve az ország északi részének mostoha helyzetét, még *kalamitás* számba megyen.« A mi álláspontunkat e szerint a »Zs. H.« is osztja, mely pedig nálunknál hithűbb zsidónak tartja magát. A mi álláspontunk mindenestre abból a föltételből indult ki, hogy való az, amit a mult héten a napilapok a galicziai zsidó-bevándorlások mérveiről irtak. E föltétel megczáfolását a kitűnő információkkal rendelkező »Zs. H.« akkor nem tartotta szükségesnek, holott tessék elhinni és meggyőződve lenni róla, hogy nem velünk szemben kell megvilágítani a bevándorlás ügyét, mert e tekintetben, s erre rámutattunk egy nézetten vagyunk — hanem igenis meg kell azt világítani a napilapok állításával szemben. Ha úgy van, hogy a galicziai zsidó üldözések nyomán tömeges zsidó bevándorlás nincs Magyarországon, ezt szívesen vesszük tudomásul, de ez magát azt az igazságot, hogy a tömeges zsidó bevándorlás »kalamitás«, mint maga lapársunk állítja, csöppet sem alterálja s így kistül, hogy tulajdonképpen a »Zs. H.« is — sovínista.

— Halálozások. Herz Bertalan dr., ismert budapesti ügyvéd f. hó 10 én meghalt a svábhegyen, a Normafa 21. sz. villában. Apja Herz Ignác dr. lubló kerületi orvos és apósa Gall József, bécsi városi építőmester. Az előkelő családból származó fiatal ügyvédet fővárosszerte nagyra becsülték, s ez a f. hó 12-iki temetésén nyilvánult nagy részvétben kifejezésre is jutott.

Meisels Arnold a debreczeni társadalomnak egyik ismert előkelő tagja, tekintélyes kiterjedt család feje, f. hó 11-én hosszas szenvedés után 65 éves korában elhunyt. Halála általános részvétet keltett a városban. 12-ikén temették.

Sopronban a napokban hunyt el Lederer János kir. főmérnök a soproni állami építészeti hivatal főnöke. Tekintélyes állását Sopronban csak a közel multban foglalta el. Azelőtt a fővárosban volt s a millennáris kiállítás idején a kiállítás területén végzett építkezésekre ügyelt föl. Ez alkalommal szerzette érdemeit a király a koronás arany érdemkereszttel méltatta. Anyja a győri zsidó nőegyesületnek jótékonyágáról híres elnökasszonya, Lederer Fanny, akit ritka szép tehetségű fiának halála mély gyászba borított.

— **Templomépítés.** A lőcei zsidó hitközség, régen bajmólódik templomépítés tervével. Most, a mint értesülünk, *Rosenzweig* Bertalan dr. hitközségi elnök fáradozása folytán végre abba a helyzetbe jutott a hitközség, mikép elhatározhatta, hogy diszes templomot épített.

— **Nem mondhatunk véleményt.** *Polgár* Béla, tanárjelölt ur Székesfehérvárott föladott levélben többek között a következőket mondja el, tudakolva a dologban nézetünket. A budai déli pályaudvar és Székesfehérvár között érdekes vitának voltam tanuja, mely velem egy kocsiiban utazott, két előttem ösmeretlen ur között folyt le és mely, mikor Székesfehérvárott kiszálltam, még nem látszott elérni a forrponot. Lehet, hogy Siófokig — mert oda utaztak — össze is verekedtek, de ezt bizonyosan nem tudom. A vita ott kezdődött, hogy az egyik ur, tömött fekete szakállu és pápaszemes, azt állította, hogy a zsidó vallás soh'sem is lehet más, mint egy törzsnek a vallása, minthogy főkönyvei, az ó-testamentum, kezdettől végig telvék vonatkozással Izraelre és törzsére. Aki nem Izraelből származik, tulajdonképen nem is lehet zsidó. Mert hisz a biblia folyton az apákról, Jákob törzséről Izrael népéről szól. A másik ur, borotvált arczu és szintén pápaszemes, nagyjában igazat is adott ennek az állításnak, megjegyezte azonban, hogy a kereszténységet, mely végtére is nem Izrael törzséből származik, az a körülmény, hogy a zsolttárok telvék vonatkozásokkal Izraelre, nem gátolta abban, hogy a zsidó király elérhetetlen ódait, ne anektálja és templomaiban ne énekelje. Különben, folytatá a szakállatlan, nem is áll, hogy az ó-testamentum összes könyvei tele volnának Izraellel és Izraelre való vonatkozásokkal.

Ezen veszték össze aztán. A szakállas fölfortyant, hogy ilyet neki senki sem mondjon, mert ő, mint evangélikus lelkész, ösmeri a bibliát, mire a szakállatlan azt találta mondani, hogy ösmerheti az új testamentumot, de nem lehet jártas Izrael bibliájában, különben tudná, hogy pl. Kohelet 12 fejezetének semmi köze a zsidósághoz mint törzshöz, néphez, vagy valláshoz és hogy az egész könyvben az Izrael szó csak egyszer fordul elő, akkor, midőn Kohet így szól: »Én Kohelet király voltam Izrael fölött Jeruzsálemben.« Az Izrael szó egyetlen egyszer sem fordul elő az Énekek Éneke négy fejezetében és azonkívül hogy Jeruzsálemben játszik, semmiféle zsidó vonatkozása. Még távolabb áll a zsidó törzsi fölfogástól Hiob könyvének 42 fejezete, a hol az Izrael, Jákob vagy Jehuda név szintén nem fordul elő és ép úgy vallhatják igazságait pogányok, mint zsidók és keresztények. A példabeszédek 31 fejezetének sincsen semmiféle tisztán zsidó vonatkozása, a zsidók elnevezései szintén nem fordulnak elő a könyvben és említett aztán még több ilyen könyvet és fejezetet az ó-testamentumból.

A szakállas, ki két hívével utazott, restelni látszott a bizonyítást és a borotvált állítását egyszerűen tagadta. A csete-paté aztán ebből támadt, de nem láthattam végét, mert, mint már mondtam, Székesfehérvárott kiszálltam. A tanárjelölt ur aztán azzal a kéréssel fordult hozzánk, mondanánk itéletet, a szakállasnak volt-e igaza, vagy a borotvált arczunak.

Feleletünk ez?

A kérdésre ebből az esetből nem adhatunk választ. Érdekeltek vagyunk a dologban. A szakállatlan ugyanis lapunk szerkesztője volt, ki nem mondhat itéletet, vitát illetőleg, melyen mint fél szerepelt. Polgár ur különben nyugodt lehet. Nem verekedtem össze a lelkész urral, inkább mint barátok válunk el egymástól, miután a vita végén egymásnak bemutatkoztunk.

— **A győri chevra kadisa** nagyot veszít avval, hogy *Lasz* Samu, a kinek kezdeményezésére határozta

el a mostani vezetőség, hogy az egyesület könyveit is magyarul vezeti, eltávozik a városból s így önzetlen munkássága nem állhat többé az egyesület rendelkezésére. *Lasz* Samu tanár Budapestre jön s ez okból bejelentette a választmányi tagságáról való lemondását. Ezt a lemondást az egyesület választmánya sajnálattal vette tudomásul s jegyzőkönyvében följegyezte a távozó tag jelentős érdemeit.

— **Esküvők.** *Bün* Samunak, a nagykanizsai felekezeti iskolák igazgatójának, leányát Szabin kisasszonyt, *Hajnal* Ignác fővárosi tanító f. hó 7-ikén feleségül vette. A fiatal párhoz a fényes nászközönségű esküvőn *Neumann* Ede dr. főrabbi szép alkalmi beszédet intézett.

Löwy Henrik varicsódi rabbi Pocsajon f. hó 9-ikén feleségül vette *Weisz* Jetti kisasszonyt *Weisz* Elias kereskedő leányát.

Az egyesült győri és győrszigeti chevra kadisa titkárának *Bing* Simonnak két leánya, *Róza* és *Frida* ment férjhez a héten két budapesti kereskedőhöz. A ritka családi ünnepeken megjelent a chevra kadisa elnöke az egész előjáróság élén. A két ifju párt *Ehrlich* Mór rabbi eskette, a ki ez alkalomból szép magyar beszédekot mondott.

— **Clemenceau a galicziai zsidókról.** A híres francia képviselő, Zola és Dreyfuss tüzes publicistái védelmezője, tavaly beutazta Galicziát. Benyomásairól »Au pied de Sinai« czimen nem sokára egy barátainak szánt könyv jelenik meg, melyben többek között a következő néhány sor is megolvasható: »Nem minden meglepetés nélkül láttam »talmudi« tincses zsidó béreseket, akik erősen huzták az ekét. Ki meri tehát azt állítani, hogy a zsidók kerülnek a nehéz kézi munkát? Kétségtelenül megvan a kereskedéshez a legkritkább képességük és ezt úgy értik, mint a keresztények az evangéliumot. De a galicziai falvakban mindenféle mesterségbeli zsidó kézművest találunk és Lembergől nem messze egy zsidó karaita kolonia kizárólag földművelésből él.«

— **A tahi hitközség.** *Kanitzer* dr. járás körorvos buzgolkodása folytán csinos kis templomot épített, melyben a mult szombaton *Edelstein* Bertalan, a budapesti rabbiképző növendéke, szép beszédet tartott. A hallgatóság nevében *Ernyei* Mór dr. budapesti ügyvéd mondott a fiatal szónoknak köszönetet.

— **Kitüntetések.** *Bauer* C. boroszlói belga konzulnak a belga Lipót rendet, *Friedländer* J. ugyanottani dán konzulnak a Dannebrog rend lovagjelvényét adományozták.

— **Zsidó közigazgatási tisztviselők.** *Weill* M.-t Meauxban alprefektussá, *Cohen* C.-t pedig a Szajna departement conseil tanácsosává nevezték ki.

— **Zsidó könyvtár Bombayben.** Bombayben a napokban nyílt meg egy zsidó közkönyvtár s alakult egy társaság, mely India zsidó történetét kutatja.

— **Egy régi Talmudtóra iskola.** A szaloniki Talmudtóra iskolának több mint háromezázestendős épülete a napokban leégett.

— **A yemeni zsidók szomorú sorsára,** melyet ott az antiszemita zavargások idéztek elő, néhány tekintélyes hitfelünk, mint Konstantinápolyból beavatott helyről jelentik, fölhitva a szultán figyelmét. A szultán, a tudósítás szerint, kész a zsidók javára közbelépni.

* **Családi és nemesi czimerek,** régi festmények javításait, olajfestményeket, művészi kivitelben eszközöl: *Linhart Vilmos,* arcképfestő műintézete, Budapest, VIII. Hunyady-utca 27. szám (saját házában). Telefon.

ESZTERKA.

Szomorujáték négy fölvonásban.

— Irta: Philippson Lajos. —

— Fordította: Haber Samu. —

(Hatodik folytatás.)

Eszterka:

De oly hit az, mely őrizőnk nekünk
S mutatja istenünk kezét, sirunkból
Amely kiás.

Kázmér:

Leányka, én hiszem,
Ti büntelenbe' synyletek.

Eszterka (leborul):

Urísten!

Nagy, szent neved dicsérem úntalan!
Királyom, el ne ejtsd a jó hited,
Amely kivett a siri börtönünkből,
Hol féreg éldelegve mászta lábunk,
Fejünkre hol csepegve hullt iszap
Világtalan, sötét falakról.
Kegyelmed édes harmatára szomjan,
Oh, az hozott eléd, uram, ki benned
Föl tudta gyujtani ama hited tüzét.

Kázmér:

Eszterka kelj föl — éppen nincs bünöd hát?
Olyas dolog a tervetek se' volt?

Eszterka (föfáll):

Soha, királyom. Én tapasztalatlan,
Erőtlen leány beszélni mint
Volnék merész uram király előtt:
Erőt ha tiszta szív nem adna nékem?
Hazug beszédre nyelvem aljasulni
Kegyelmedért hogyan kísértené meg?
Bünös ha volnék, rád szemem miként
Tekintene, hiszen a fény sugar,
Mi tégedet övez, vakítana!

Kázmér:

Oh, tudtam ezt; de úgy kívántam: el
Magad beszéld. Ismertelek, Eszterka,
Mihelyt kigyult szemedbe néztem én.

Eszterka:

Uram!

Kázmér

Való — haláligerő rettegés

Vad percziben a pillanat hatása
Hamar frigyét köi mi lelkeinknek
S hidalja tiszta szellemek között,
Melyen egymásra lenek, az utat.

Eszterka.

Királyom!

Kázmér:

Im', Európaszerte nincsen

Király, ki még zsidó leány előtt,
Bocsánatot könyörögve szinte, állna
S a szenvedett gyalázatot meg hörtöne
Keserveit csilitáná meleg szava.

Eszterka:

Kegyed tökéletes, kápráztató.

Kázmér:

Megértik-e jövőnek nemzedéki:
Mi vonta a királyt zsidó leányhoz,
Sűrűn eső könnyét, bűvös szeme
Tüzének fátylát hogy elmulasztja
S örömsugárt helyén fakasztani?
Eszterka, mond, midőn az emberek
Tanyáiról elűzve kóboroltál,

Amerre útat a gond mutatta,
Szükség vezette, száműzés nyitotta:
Titokban, úgy nagynéha nap jutott-é
Eszedbe: egykoron mikép a mentő
Eléd robog s viszen kívánt, nyugodt
S a biztos otthonodba majd tenyéren?

Eszterka:

Oh, álmodám csupán sok éjszakán, mit
A durva napvilág hamar üzött el.

Kázmér:

S való ha lenne álmod és igaz?

Eszterka:

Haj, álmodok álmodója hogy' legyek?

Kázmér:

S ha én királyi jobbam nyujtanám
Kötésre, összeállva hogy siessünk
Valóra váltani nagy álmodat:
Segélyemet szivessen elfogadnád?

Eszterka:

Beszéded értelménye nem világos —
Lelkem remeg, nem tiszta fölfogásom —
Csupán király-kegyed leszalni látom
Az elhagyott, szegény zsidó leányhoz —
S e kegy sietteti szívem verését,
S magam sem értem én merész szavam.

Kázmér:

Szemed velem so'sem találkozott még?

Eszterka:

Csak álmaimban, én uram, királyom.

Kázmér.

Kezed szabad-e megragadnom? (Mefogja kezét.)

Eszterka:

Uram, palástodat hadd érje inkább
Szegény alattvalódnak ajka.

Kázmér:

S szived nem érez itt e perczbe' semmit?

Eszterka:

Szorogatón dereng sziveim világa
S a reszketése tönkre tenni tudna

Kázmér.

Remegsz, ah érzem, vívódsz velem,
Sajgó szívem sóhajtva fölsikolt.

Eszterka:

Királyom — én szegény zsidó leány —
Mint bírjam el, mi reszket itt szivemben?

Kázmér:

Világra gyujtsd tehát, mi még derengés
S a nap vidáman fog reád nevetni.
Már érzem tisztult örömlüzt,
Szívem magasztos béke orvosolja,
Amely igéri, nyugtom hogy leszen —
De még sok a dolog, hogy óvatossan
S erővel is a hurkot elszakaszszuk,
Mit csalfaság vetett a büntelennek.
Ha kardom annyi hont megejtett,
Ugy pajzsom ótalom lehet neked.
Eredj apádhhoz, én nyomon követlek
Kitudni azt, mit ő beszélhet el,
S mely ellenét gyanítja ő ludasnak.

(Eszterka elmegy.)

El oktalan, huzódó tétovázás,
Meg, im' a cél, felé futok rohanva,
S a harc közül, a torna tűzhelyéről
Jutalmam': a legszebbet, elhozom.

(Folytatása következik.)

Közgazdaság.

* **Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.** A bank 1898. június 30-i zárszámadása feltünteti a 15,000.000 forintra felemelt alaptőkével elért üzleteredményt, mely a *nyereségegyenleggel együtt* 1,785.249 forint 33 krajczárnyi nyereséget mutat. Ezen nyereség a tőke 23.80%-nyi kamatoztatásának felel meg.

A *nyereségegyenleg hozzátevése nélkül* a lefolyt félévben 1,416.240 forint 37 krajczárnyi tiszta nyereség éretett el (az 1897. év 1,232.737 forint 12 krajczárjával szemben), ami a felemelt tőke 18.88%-nyi kamatozásának felel meg.

Szembeállítva e két év eredményét, de különösen azok részleteit, amelyekre még visszatérünk, azt az örvendetes tényt látjuk, hogy a bank nemcsak hogy megmaradt a tavalyi jövedelem színvonalán, hanem úgy végeredményben, mint egyes pozícióiban ismét haladást konstatálhat a minden szakmára kiterjedt, és a tavalyi rossz termés okozta kedvezőtlen üzleti viszonyok és annak ellenére is, hogy a bank üzleti tevékenységébe bevont új tőkéjét a dolog természete szerint még nem értékesíthette a már kihelyezett tőkéjéhez hasonló eredménnyel.

A zárszámadás részletei a *rendes bank- és jelzálog-üzlet* szakadatlan emelkedése mellett tanuskodnak. A jövedelem tényleg 247.000 forinttal *emelkedett*, mely összegből esik: kamatokra 184.000 forint, jelzálogüzletekre 11.000 forint jutalékokra 12.008 forint, fiókok és kommanditekra 10.000 forint, a váltóüzletre 30.000 forint, ellenben *csökkent* a jövedelem: külföldi váltószámlán 4000 forinttal, értékpapír-számlán 6000 forinttal, szindikátusi számlán 23.000 forinttal, összesen 33.000 frttal, úgy hogy az összesen 30.000 forint összegű költség és adó többlet tekintetbe vételével 184.000 frtot tevő nettó többlet mutatkozik.

A *külföldi váltó-értékpapír- és szindikátusi számlák* kedvezőtlenebb eredményei főleg azokra a körülményekre vezethetők vissza, hogy az értékpapír bizományi üzlet a tőzsdék általánosan kedvezőtlen viszonyainál fogva, majdnem teljesen szünetel és hogy ugyane körülmény okozta minden lényegesebb tranzakciónak és nagyobb pénzügyi műveleteknek teljes hiányát is. A lefolyt évben a kereskedelmi bank egy említésre méltó szindikátusi üzletet sem bonyolított le.

A *váltóüzletben* elért nagyobb nyereség részben arra a haszonra vezethető vissza, amelyet a magyar királyi osztálysorsjegyek forgalmából értek el és amely haszon maradandó jellegénél fogva kiemelésre méltó.

Rendkívül örvendetes jelenség az, hogy a *jelzálog-üzlet és a rendes banküzletnek* előbb említett számláin oly jelentékeny gyarapodás mutatkozik. A bank saját zálogleveleiből és községi kötvényeiből körülbelül 10.7 millió forint névértékűt adott el a lefolyt félévben, amely elhelyezés tekintélyesnek mondható, tekintve egyrészt, hogy magában az országban a tavalyi rossz termés következtében a tőkebefektetésre való értékpapírok iránt való kereslet teljesen hiányzott, másrészt, tekintve azon álláspontot, amelyet Ausztriában hazai kibocsátásainkkal szemben elfoglalnak.

A bank a lefolyt félévben közvetlenül, emisszió nélkül bevezette a német piacon 4%-os arányban fizetendő községi kötvényeit is. Ezt a bevezetést teljes

siker koronázta, ami bizonyosságot tett arra nézve, hogy a külföldi közönsége nem perhorreskálja a 4%-os értékpapír típusát, hanem inkább arra fektet súlyt, hogy tőkéjét oly papírba helyezze el, amely mindenagioveszteséget kizár és mely a befektetett tőkét saját pénzmemében, mindenagio-hullámozás nélkül kamatoztatja.

A külföldi tőkeelhelyező közönségének illetően magartartását tekintve, oly rangú intézet részéről mint milyen a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, teljesen jogosult az a fölfogás, hogy czimleteinek kibocsátásánál a külföldi piacok izléséhez és szükségletéhez alkalmazkodik, annál is inkább, mert a valutánk rendezésére megindított akciónak komolysága kétségbe nem vonható, és annak sikeres keresztülvitele biztosnak tekinthető, viszont ha a bank egy nagyobb kamatozású, például 4½%-os típusnak tekintélyes összegben való kibocsátását folytatná, vagy újból megkezdéné, ez által oly visszafejlődést inauguralna, amelynek a magyar közhitelei viszonyokra való káros hatása alig maradna el.

Megemlítjük még, hogy a bank *betétállaga* a lefolyt félévben 11.5 millió forinttal szaporodott és 61.7 millió forintra emelkedett, amely összegbe a kormány és egyéb hatóságok betétei fölvéve nincsenek, s hogy a fentebb említett 10.7 millió forintot tevő (1897. évben 8 millió forint) elhelyezett záloglevél és községi kötvény czimletek hozzászámításával a banknak jelenleg 125.9 millió forintnyi saját kibocsátású czimlete van forgalomban (az 1897. június 30-iki 115.6 millió forinttal szemben).

A bank félévi nyereség- és veszteség számlája a következő:

Téher: Hivatalnokok fizetése 191,467 frt 54 kr, költségek 125.166 frt 98 krajczár, adók 117,572 frt 17 krajczár, leírások különféle követelésekből 946 frt 65 krajczár, leírások leltári beszerzésekből és építkezések 6.833 frt 96 krajczár, a félévi nyereség 1,416.240 frt 34 krajczár (évi 18.88%).

Nyereség: Tiszta kamatjövedelem 1,018.981 frt 38 krajczár, a banképület jövedelme 10,114 frt 04 krajczár, nyereség a jelzálog-üzletből 281.301 frt 06 krajczár, különféle jutalékok 201.217 frt 10 krajczár, nyereség külföldi váltók és pénznemek után 93.806 frt 26 krajczár, nyereség értékpapírokon 49.490 forint 03 krajczár, nyereség szindikátusokon 46.685 forint 73 krajczár, a fiókintézetek és commanditek nyeresége 103.792 frt 75 krajczár, nyereség a váltó-üzletből 50.000 frt 92 krajczár, nyereség a hitelrészések üzletéből 2.838 frt 40 krajczár, nyereségáthozat 1897-ről 369.008 frt 96 krajczár. Összesen 2,227.236 forint 63 krajczár.

* **Török-németkuruczvilág.** A magyar történetnek e rendkívül fontos és érdekes korszakait tárgyalja Benedek Elek «A magyar nép multja és jelene» című nagyszabású munkájának 10., 11. és 12-ik füzetében. És szól az egyik lapon gyászról, siralomról, a másikon fel-fellobbanó reményről, bizodalomról. És festi a magyar föld népének sorsát azzal a mélyszéges szeretettel, mely az ő egyéb műveiből is olyan melegen sugárzik és festi azzal az objektív igazsággal, mely nem engedi, hogy érzelmei tulzásokra ragadják. Megható a kép, melyet elébünk varázsol: akár török, akár német uralkodják a magyar földön, a legnagyobb teher mindig a szegény népre nehezedik. Iszpaht. német táborok, szabadhajú egyaránt őt koppasztja, őt sarcolja. A hol az első lövés eldördül, ott az ő háza hamvadnak el, a hol a régi urat elüzi az új, az első sorban rá veti ki a legelviselhetlenebb adókat és terheket. A sötét képre hirtelen a kuruczvilág dicsőséges csatái, nagy alakjai vetnek enyhítő fényt, hogy Rákóczi kibujdosásával újra nehéz, komor, egyhangu árnyak terüljenek végig a magyar histórián. S a nép, mely bár maga is legjobb fiát küldte a fejedelem zászlói alá, sokat szenvedett a kuruczról és még többet a labancztól, újra hordja a régi igát és nem tehet egyebet, mint hogy várja bérén, várja hittel és bizalommal szebb időknél hajnalhasadását... Az Athenaeum kiadásában megjelenő nagyérdékű munkának minden füzete 30 kr.

A zsolnai izr. hitközségtől.

Pályázat.

A zsolnai izr. hitközség egy zeneileg képzett, templomi énekhar vezetésében teljesen jártas kántort keres, aki egyszersmind שוחט ובודק וקורא מורה ובעל תוקע.

Evi fizetés 600 frt, mely összeg a hitközség általános megelégedése esetében fel is emelhető; fél sechita, mely körülbelül 250 frt és a szokásos mellékjövödelmek.

Ez állást elnyerni óhajtok sziveskedjenek életkoruk, családi állapotuk és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat f. é. szeptember hó 30-áig alulirotnál benyújtani. Magyarul és németül beszélő magyar állampolgárok előnyben részesülnek.

Próbaelőadásra csak a meghívottak bocsájtatnak, az utiköltségek egyedül a megválasztottnak térítetnek meg. Zsolnán, 1898. évi augusztus hó 1-én.

Rosenfeld Ignác,
hitk. elnök.

A sziráki izr. anyakerületi hitközségtől.

Pályázat.

A sziráki izr. anyakerületi hitközségnél 1899. évi január hó 1-én betöltendő rabbi-helyettesi anyakönyvvezetőséggel egybekötött שוחט ובודק וקורא és jó előimádkozói állásra pályázat hirdettetik. Évi javadalmazása 1000 korona fizetés, természetbeni lakás, שחיטה a szokásos mellékjövödelem és esetleg ראש השנה és יום כפור nagy ünnepeken a מוסף és כל נדרי helyes és jó előimádkozásért külön még 100 korona fizetés biztosítatik.

Pályázni kívánók felhivatnak, pályázataikat, melyekben a magyar honosság, anyakönyvek vezetésére előirt törvényes kvalifikáció, a rabbisági teendők végzésére való képesség, valamint a metszői teendők végzésére három elismert rabbitól התרות és קבלות eredeti vagy azoknak hitelesített másolati szövegben beigazolandó jogosultság és a magyar hitszónoklatok tartására, valamint eddigi működésről szóló eredeti bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat, melyekben életkoruk és családi állapotuk kitüntetve legyen, f. évi október hó 15-ig alóirt előjárósághoz Szirákra (Nógrád-megye) küldjék be.

Próbaelőadásra csak a meghívottak fognak bocsájtatni. Csak a megválasztott számára biztosítatik 60 korona uti és átköltözködési atalány. A megválasztott tartozik egyuttal a hitközségi, valamint a kerületjegyzői teendőket is végezni és esetleg az állami elemi iskolában a hitoktatást is tanítani.

A választás f. évi november havában fog megejtetni és a megválasztott 3 évi időtartamára választatik és állását 1899 évi január hó 1-én tartozik elfoglalni.

Kelt Szirákon, 1898. évi augusztus hó 3-án.

A sziráki izr. anyakerület-hitközség előjárósága.

— 2 —

Az enyingi izr. hitközségtől.

Pályázat.

Az enyingi izr. hitközségnél f. évi szeptember hó 1-én, legkésőbb szeptember 10-ig előimádkozói és metszői állás betöltendő.

Fizetés: évi 1200 korona, szabad lakás és a szokásos mellékjövödelmek.

Kivántatik kellemes hanggal bíró, a mai kornak megfelelő jó előimádkozó, sochet-ubódek és baál kóreh, a kinek kötelessége leend az előimádkozói és metszői teendőkön kívül a mézárszékekben naponkint a reggeli órákban felügyeletet gyakorolni.

Kort, megfelelő képességet, eddigi működést és családi állapotot feltüntető bizonyítványokkal felszerelt kérvények f. évi augusztus 25-ig alulirott hitközségi elnöknel nyujtandók be.

Utiköltségre csak a megválasztott tarthat igényt.

Enying (Veszprém m.) vasuti állomás, 1898. aug. 9.

Politzer Gyula,
hitk. jegyző.

Heumán Lipót,
hitk. elnök.

HIRDETÉSEK.

Az Esketési Ügyvivőség

beszerzi a házassághoz szükséges összes irományokat és elvégzi az összes utakat csekély díjért.

Vidékre levélben szolgál felvilágosítással.

A rabbi és anyakönyvvezető uraknak díjtalanul jár el dolgaikban.

Az »Esketési Ügyvivőség« kiadásában »Anyakönyvi Index«

czimmel egy mű jelent meg, mely az összes házasságra vonatkozó miniszteri rendeleteket tartalmazza és így nagyon hasznos segédkönyv az izr. anyakönyvi hivatalok részére.

Megrendelhető 55 krért az »Ügyvivőség« irodájában:

Budapest, VII., Erzsébet-körút 7. szám.

KOHN ARNOLD

gazdag sirkőraktárát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a cég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

HIRDETÉSEKET

jutányos áron elfogad

EGYENLŐSÉG

KIADÓHIVATALA.

A Pozsonyi Kereskedelmi Akadémia,

melynek végbizonyítványa
egy évi önkéntesi
katonai szolgálatra jogosít

és melynek eddig végzett tanulói legelső rendű kereskedő, gyári és bankári céégeknél vagy közhivatalokban és a mezőgazdaságban nyertek alkalmazást, 1898. szeptember 1-én 14. évfolyamát nyitja meg. Az intézetet a múlt iskolai évben 257 tanuló látogatta, köztük 212 vidéki, kiknek jó családnál való elhelyezése ügyében az igazgató készséggel jár a szülők kezére.

Minden iránt tájékoztató évi jelentés levelező-lapon is kérhető.

Pozsony, 1898. július hó.

Jónás János,
igazgató.

AZ „ANKER”

élet- és járadék-biztosító-társaság.

Igazgatóság:

BÉCS, I., Hoher Markt 11.

ANKER-HOF.

Magyarországi vezérképviselőség:

BUDAPEST, Deák-tér 6. sz.

ANKER-UDVAR.

a társaság saját házaiban.

Társasági vagyon..... 117 millió korona

Biztosítási állomány ..... 472 » »

Eddigi kifizetések összege 192 » »

Megtámadhatlan kötvény.

Méltányos feltételek.

Hadkötelezetteink biztosítása háboru esetére pótdíj nélkül.

➡ Nagy nyereményosztalékok. ⬅

== E'önyös gyermekbiztosítások. ==

Prospektussal és fölvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők, valamint a társaság ügynökei.

היימליך אדאלף
גראבשטייןלאגער כודאפעשט קערעפעשער שטראסס

HEIMLICH ADOLF

Budapest, Kerepesi-út 61. szám.

Ajánlja

gyári sirkőraktárát

mindazok figyelmébe, kiknek e szomorú kötelességet teljesíteniük kell.

Olcsó, szép és pontos kivitelért kezeskedik a czég jó hírneve.

ARANYOSI MIKSA

nyilvános

polgári és felső kereskedelmi iskolája
BUDAPESTEN,

V. ker., Nagykorona-utca 13. sz.

Az intézet áll:

4 polgári iskolai és 3 felső kereskedelmi osztályból; az utóbbiak egyenrangúak a kereskedelmi akadémiák osztályaival.

➡ Bizonyítványok államérvényesek. ⬅

➡ Egyéves önkéntességi jog. ⬅

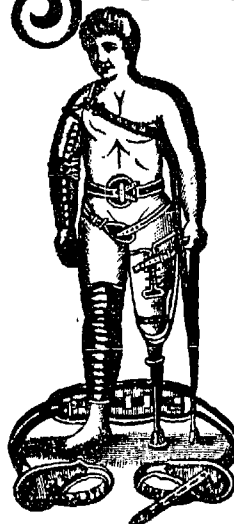
Az intézet internátussal van összekötve.

Előjegyzés a szünet alatt is.

Részletes program ingyen és bérmentve.

Specialista
sérvkötőkben

Cs. és kir. osztr.-magyar
és belga kir. szabad.
Kitünt. Brüsszel 1893,
aranyérem és díszokmányokkal.

KELETI-FÉLE
sérvkötő

a legtökéletesebb ezen nemben,
nem csuszlik, nem gyakorol kellemetlen nyomást.

Ára: egyoldalu 6 frt.
kétoldalu 12 »

Gyáramban készülnek ezenkívül:
múlábak, műkezek, műleges fűzők, egye-
nestartók, járó és nyújtó gépek, gummi
görcsér harisnyák stb.

Megrendeléseket pontosan eszközöl

KELETI J.

közezerész és orvos-szabószai műszerész
BUDAPESTEN.

Főüzlet: IV., Koronaherceg-utca 17. sz.
Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz.

Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt
borítékban.